

Rapport 2004:2

Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2003

The logo for ÅSUB, featuring the word "ÅSUB" in a bold, white, sans-serif font. The letters are set against a dark blue background that is part of a larger graphic element resembling a stylized wave or a series of concentric circles. The "Å" has a small circle above it, and the "B" has a small circle below it.

ÅSUB

De senaste rapporterna från ÅSUB

2003:1	Konjunkturläget våren 2003
2003:2	Det åländska jordbrukets framtida utvecklingsförutsättningar
2003:3	Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn - våren 2003
2003:4	En snabb BNP-indikator för det privata näringslivet på Åland
2003:5	Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn hösten 2003
2003:6	Konjunkturläget hösten 2003
2003:7	Halvtidsutvärdering Ålands mål 2 program
2003:8	Halvtidsutvärdering Ålands mål 3 program
2003:9	Evenemangsundersökningen 2003
2004:1	Konjunkturläget våren 2004

Pris 12,00 €

ISSN 1455–1977

Förord

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har på uppdrag av Ålands turistförbund och Ålands landskapsstyrelse utfört en undersökning om turismens samhällsekonomiska betydelse under år 2003.

I denna undersökning ingår dessutom valda delar av resultatet av en evenemangsundersökning, som ÅSUB utförde 2003 på uppdrag av Mariehamns stad. Eftersom vissa samordningsvinster beträffande anställning av intervjuare och insamling av data kunde nås, samordnades evenemangsundersökningen med denna undersökning. Båda dessa undersökningar sammanfaller nämligen såväl tids- som metodmässigt. Informationen från de båda undersökningarna har alltså kunnat användas ömsesidigt.

Med tanke på att ÅSUB – mot bakgrund av det betydande metod- och datautvecklingsvärde som undersökningen förväntades generera – gick in med egna budgetmedel i utredningsarbetet så är det alltså inte tre, utan hela fyra stycken, intressenter och finansiärer som står bakom utredningsarbetet. Arbetet har också varit omfattande och inneburit en unik kombination av olika statistiska och ekonomiska analysmetoder. Dessutom har flera olika källor i form av registerdata och enkäter direkt till turisterna, till de åländska företagen och hushållen använts. Utredningen är en av ÅSUBs hittills största enskilda utredningsprojekt. Den torde också vara den mest omfattande undersökningen av den åländska turismen som någonsin genomförts.

Utredare *Maria Rundberg-Mattsson* har varit huvudansvarig för projektet samt för arbetet med rapporten. Utredningschef *Katarina Fellman* har ansvarat för analysen enligt inkomstmetoden och sålunda skrivit rapportens kapitel 5 och 7 samt delar av kapitel 6. Fellman har även tillsammans med ekonom-statistiker *Jouko Kinnunen* med hjälp av input-output tabellerna tagit fram data för bedömningen av turismens indirekta effekter. Intervjuerna har utförts av *Katarina Donning*, *Pamela Sjödahl*, *Kaarina Penttinen* och *Fredrik Karlsson*. Pamela Sjödahl har även registrerat en stor del av intervjusvaren. Ekon.mag. *Eva Holmberg-Anttila* har med sin sakkunskap fungerat som extern konsult. Hon ansvarade nämligen för två tidigare undersökningar av turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland som ÅTF lät göra 1994-95 och 1998.

Om ytterligare information önskas går det bra att ta kontakt med Maria Rundberg-Mattsson, telefon 25495.

Mariehamn i april 2004

Bjarne Lindström
Direktör

Innehåll

1. Sammanfattning.....	3
2. Inledning.....	6
2.1 Bakgrund och syfte.....	6
2.2 Den åländska turismen idag.....	6
2.3 Metod.....	8
2.4 Definitioner.....	10
2.5 Rapportens upplägg	12
3. Ålands turisminkomster enligt turisternas uppgifter	13
3.1 Turisternas utgifter per person och dygn enligt deras inkvarteringsform	19
3.2 Turisternas utgifter per person och dygn enligt syftet med resan till Åland ..	35
3.3 Den genomsnittliga övernattande turistens utgifter per person och dygn	37
3.4 Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland.....	39
3.5 Övriga resultat	42
4. Evenemangsundersökningen	44
5. Ålands turisminkomster enligt företagens uppgifter	47
6. En jämförelse av utgifts- och inkomstmetodens resultat.....	49
7. Turismens roll i den åländska ekonomin.....	52
7.1. Turismens indirekta effekter på Ålands ekonomi.....	53
7.2. Turismens sysselsättningseffekter	55
8. Andra undersökningars resultat	59
9. Avslutande diskussion	64
Källförteckning.....	67

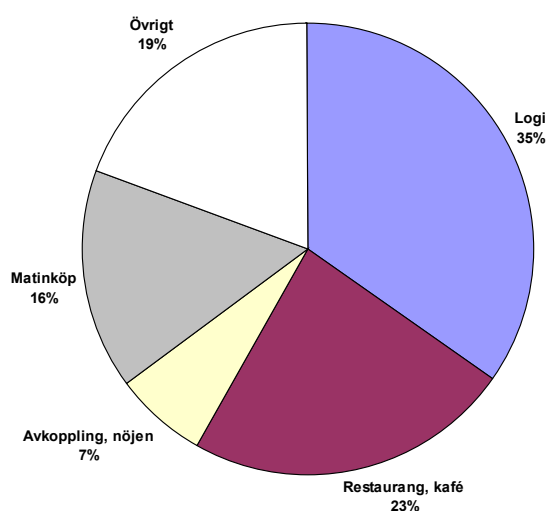
Bilagor

1. Sammanfattning

Resultatet i denna undersökning har tagits fram med hjälp av två metoder, utgifts- och inkomstmetoden. *Utgiftsmetoden* är en metod där man uppskattar turismens ekonomiska betydelse genom att fråga turisterna om deras penninganvändning inom olika utgiftsposter under sin vistelse på Åland. Med *inkomstmetoden* beräknas turismens ekonomiska betydelse genom att företagen uppskattar hur stor andel av försäljningen som är ett resultat av försäljning direkt till turister. Turismens betydelse för olika branscher inom ekonomin kan sedan räknas fram utgående från informationen per företag.

Resultatet av uppskattningen av turismens ekonomiska betydelse via de båda metoderna borde komma nära varandra, vilket det också har gjort. Enligt utgiftsmetoden kan den *landbaserade turisminkomsten* uppskattas till 59,9 miljoner euro exklusive mervärdesskatt jämfört med inkomstmetodens resultat på 59,4 miljoner euro. Man kan sålunda konstatera att de båda metodernas resultat överensstämmer väl och att de direkta inkomster den landbaserade turismen genererade på Åland år 2003 med relativt stor noggrannhet kan fastställas till cirka 60 miljoner euro (exklusive mervärdesskatt).

Figur 1: Turisternas konsumtion på Åland 2003 (68,7 milj. euro inkl. moms) per utgiftspost

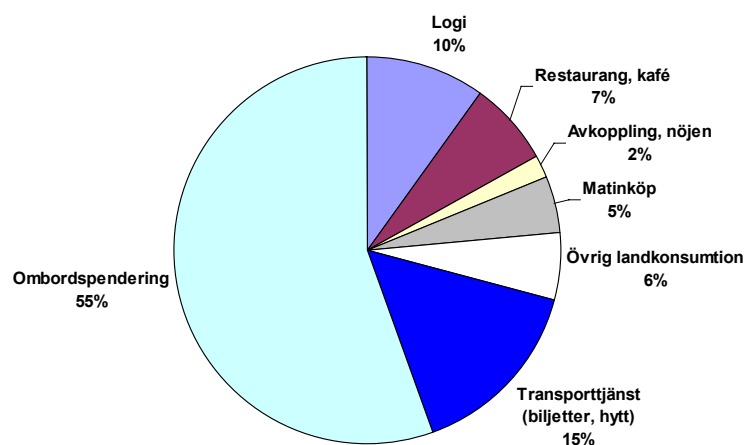

Turisternas totala landkonsumtion 2003 kan enligt utgiftsmetoden uppskattas till 68,7 miljoner euro (inklusive moms). Den största utgiftsposten är logi som står för 35 procent av landkonsumtionen. Därefter kommer posten restaurang och kafé (23 procent)

samt posten övrigt (19 procent). Den sistnämnda posten består till stor del av övriga inköp (shopping, bensin, souvenirer).

Om man till den landbaserade turisminkomsten adderar den totala ombordförsäljningen inklusive försäljningen av själva transporttjänsten på ålandsägda färjor och fartyg, så uppgår den *totala turisminkomsten från turister som besökt Åland* till 235,6 miljoner euro. Ombordförsäljningen står för hela 70 procent (166,9 miljoner euro) av den totala turisminkomsten, beräknad på basen av turisternas utgifter.

Figur 2: Turisternas totala konsumtion på Åland och ombord på ålandsägda färjor och fartyg 2003 (235,6 milj. euro inkl. moms) per utgiftspost

Jämfört med den senaste turismundersökningen som genomfördes 1998 har turisternas konsumtion ökat med 8 procent reellt, det vill säga om inflationen beaktas. Mest har utgifterna för login ökat, även utgifterna för avkoppling och nöjen har ökat väsentligt. Inköpen av livsmedel, souvenirer och annan shopping samt utgifterna för tjänster har däremot sjunkit.

En jämförelse mellan olika turistgrupper enligt den inkvarteringsform de valt visar att hotellgästerna spenderar mest på Åland per person och dygn, 107 euro. Stuggästerna och gästhamnsbesökarna spenderar dock mer under ålandsvistelsen totalt, 231 respektive 222 euro, eftersom de stannar längre på Åland i genomsnitt. Minst spenderar kryssningsresenärerna i snitt, då man jämför landkonsumtionen på Åland.

Turismens ekonomiska betydelse varierar beroende på hur man definierar turismen. Tillämpar man den snävaste definitionen av turism och enbart räknar med turisternas direkta landkonsumtion på Åland, så blir turismens andel 3,1 procent av Ålands totala

BNP. Enligt ÅSUBs preliminära beräkningar uppgick Ålands BNP (till baspris) till cirka 838,6 miljoner euro år 2003. Landturismens bidrag till BNP motsvarar därmed ett värde om *26,1 miljoner euro*. BNP beräknas på basen av förädlingsvärdet, som således är lägre än den bruttoomsättning som turisminkomsten värderas enligt.

Inom nationalräkenskaperna definieras landturismen som turisternas direkta konsumtion på Åland samt ålänningarnas egna köp av resetjänster från till exempel resebyråer. Landturismens andel av BNP stiger då till ca 3,5 procent, vilket motsvarar ett värde om *29,3 miljoner euro*.

Om man däremot tillämpar den vidaste definitionen på turismen och ser på resenäringen som helhet inklusive ålänningarnas egen konsumtion av turisttjänster, de åländska företagens turisminkomster utanför Åland samt de åländska passagerarrederiernas totala försäljning till turister, så uppgick turismens andel av BNP till nästan 34,8 procent år 2003. Värdet för turismens bidrag till BNP enligt den här definitionen uppgick således till drygt *291,5 miljoner euro*. Utvecklingen av turismens BNP från 1997 sammanfattas i tabellen nedan.

Tabell 1: Turismens BNP till baspris (i 2003 års priser) ¹

	1997	1998	1999	2000	2001	2001	2002**	2003**
	<i>Grund: Turismundersökningen 1998</i>					<i>Turismundersökningen 2003</i>		
Landturismen								
Förädlingsvärde, milj euro	34,0	49,8	56,2	49,3	57,8	24,7	30,0	29,3
Andel av BNP	4,5%	6,2%	6,8%	5,9%	7,0%	3,0%	3,7%	3,5%
Turismen totalt								
Förädlingsvärde, milj euro	299,3	307,0	302,4	290,1	285,2	297,7	285,2	291,5
Andel av BNP	39,3%	38,2%	36,8%	34,6%	34,4%	35,9%	35,4%	34,8%

** Prognos för BNP

Besöksnäringen skapar även betydande sysselsättningseffekter, både på och utanför Åland. Landturismen står för ungefär 5,5 procent av sysselsättningen av ålänningarna inom den privata sektorn och för närmare 23 procent av sysselsättningen, om turisminkomsterna totalt beaktas. Resultatet ligger i nivå med de beräkningar som gjordes i rapporten från 1998. Sysselsättningseffekterna av turismbranschen inom landekonomin är förhållandevis större än inkomsteffekterna. Det beror på att turismnäringen, som är en tjänstenäring, är jämförelsevis personalintensiv.

¹ I beräkningarna som ligger till grund för tabellen har de nya turismandelarna per bransch, som är ett resultat av den här undersökningen, tillämpats från år 2002. Beräkningarna för åren 1997-2001 baseras på 1997 års turismundersökning. Definitionen på vad som benämns landturism har därtill ändrats i och med den här undersökningen, så att penningsspel och åländska företags övriga turismverksamhet utanför Åland inte ingår i "landturismen" utan endast i "turismen totalt". För att klargöra vad förändringen betyder har år 2001 beräknats på basen av såväl de tidigare som de förnyade grunderna.

2. Inledning

2.1 Bakgrund och syfte

ÅSUB har fått i uppdrag av Ålands turistförbund (ÅTF) och näringsavdelningen vid Ålands landskapsstyrelse att kartlägga och fastställa turismens samhällsekonomiska effekter för Åland som helhet för år 2003. ÅTF har två gånger tidigare, åren 1994-95 samt år 1998, låtit göra undersökningar av turismens samhällsekonomiska effekter på Åland, bland annat i samarbete med ÅSUB.

Det första initiativet till 2003 års undersökning togs av ÅTF som efterfrågade en uppföljning och vidareutveckling av 1998-års undersökning. Landskapsstyrelsens näringsavdelning genomförde samtidigt ett strategiarbete med fokus på turismens framtida utveckling och behövde ett mer omfattande, aktuellt och nyanserat faktaunderlag för detta strategiarbete. ÅSUB hade vidare för sin egen del ett behov av att uppdatera och utveckla informationen om turismposten inom nationalräkenskaperna för Åland.

Mariehamns stad efterfrågade ungefär samtidigt ett underlag för bedömning av olika evenemangs samhällsekonomiska betydelse. Eftersom tidigare erfarenheter visat att det är svårt att fånga besökare med evenemang som huvudsyfte vid slumpmässiga intervjuer när turister lämnar orten, beslöts att göra en särskild undersökning på plats vid utvalda evenemang. Undersökningen har dock tids- och metodmässigt samordnats med denna undersökning av turismen.

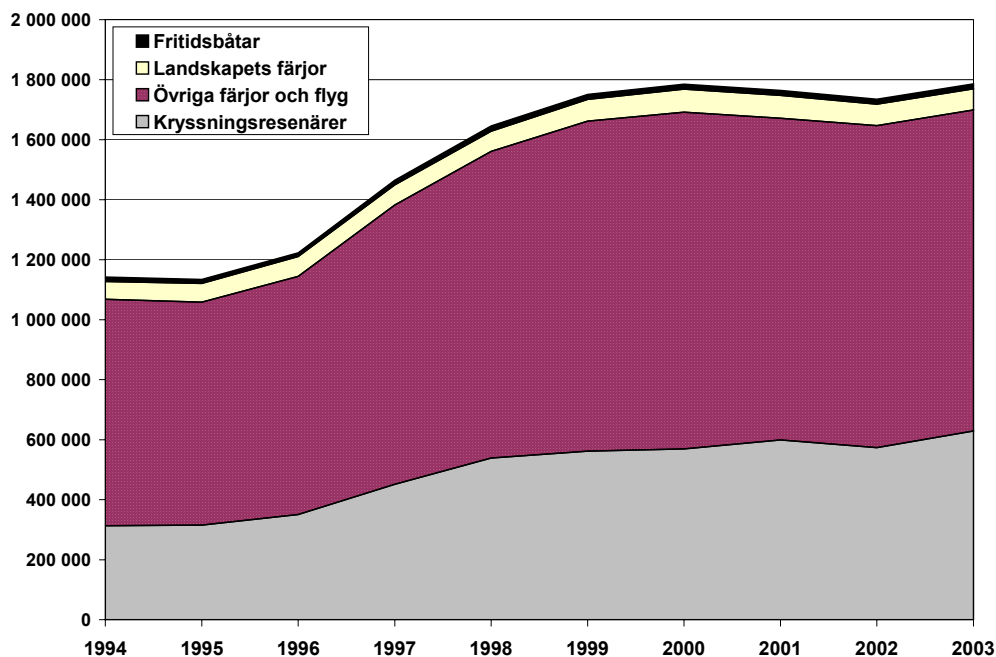
Syftet med den här undersökningen är att kartlägga olika besöksgruppers betydelse för åländsk ekonomi utifrån hur mycket de konsumerar på Åland samt på vägen till och från Åland. Turismnäringens såväl direkta som indirekta effekter för hela samhällsekonomin analyseras. Besöksgrupperna analyseras dels enligt de inkvarteringsformer de valt, dels enligt resans huvudsakliga syfte. Målet har vidare varit att kunna presentera det övergripande resultatet av projektet regionvis för fasta Åland och skärgården. Slutligen är syftet med projektet att fylla ÅSUBs behov av aktuell information för beräkningen av nationalräkenskaperna.

2.2 Den åländska turismen idag

Den åländska besöksnäringen av idag präglas rätt starkt av passagerarsjöfarten. Den privata färjetrafiken är basen för den absolut övervägande delen av transportinfrastrukturen till och från Åland, och utgör därmed grundförutsättningen för turismnäringen på Åland. Passagerarsjöfarten innebär dessutom ett turism- och nöjeskoncept i sig. År 2003 anlände över 1,55 miljoner utomåländska resenärer till

Åland.² En betydande del av dessa är dock kryssningsresenärer och dagsbesökare vars huvudsyfte för Ålandsbesöket är upplevelsen ombord på fartyget. Utvecklingen av det totala antalet inresande till Åland under de senaste tio åren framgår av diagrammet nedan.

Figur 3: Utvecklingen av antalet inresande 1994-2003³

Enligt den officiella inkvarteringsstatistiken för 2003 uppgick antalet gästnätter på Åland till ca 625.000 (inklusive gästnätter i småbåtshamnar). Till dessa skall läggas övernattningar på stuganläggningar med färre än 5 stugor som i den här undersökningen har uppskattats till ungefär 373.000 gästnätter, övernattningar i egna fritidshus samt hos släkt och vänner. Besökarens övernattningar i egna fritidshus har på basen av den här undersökningen beräknats till cirka 569.000 och övernattningarna hos släkt och vänner till nästan 240.000. Sammantaget stod besöksnäringen således för närmare 1.807.000 gästnätter under 2003.

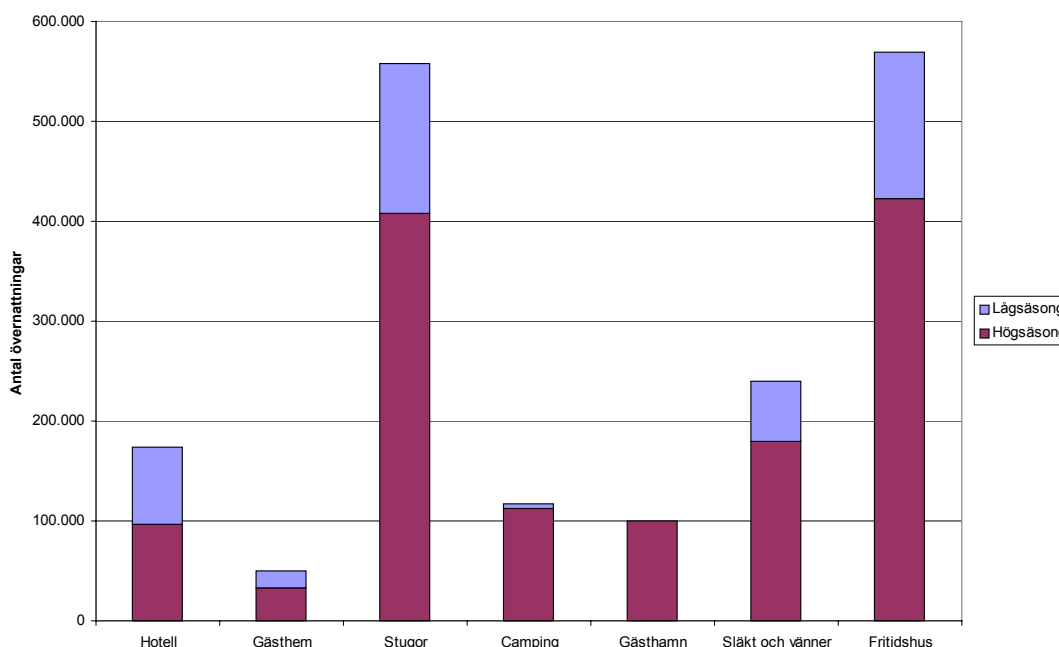
Följande diagram belyser fördelningen av antalet gästnätter mellan olika inkvarteringsformer enligt låg- respektive högsäsong år 2003. Den absoluta merparten, eller 75 procent, av övernattningarna sker under högsäsongen sommarmånaderna juni-augusti. Övernattningarna i egna fritidshus, i uthyrningsstugor samt hos släkt och vänner är de tre största grupperna. Hotellen har i runda tal 180.000 gästnätter per år (173.316 stycken år 2003). Campingplatserna och småbåtshamnarna är i huvudsak

² Ålänningarnas eget resande har på basen av den här undersökningen kunnat skattas till nästan 241.000 resor år 2003, dessa resor har dragits ifrån det totala inresandet. För metodbeskrivning se *avsnitt 3.4 Ålänningarnas resor*.

³ I figuren ingår även ålänningarnas egna resor.

öppna endast under högsäsongen. Den åländska resenäringen är med de tjänster den erbjuder besökarna en av de största exportsektorerna inom det åländska näringslivet.

Figur 4: Antalet gästnätter på Åland 2003 fördelade på inkvarteringsform och säsong

2.3 Metod

Undersökningen består av tre delundersökningar som tillsammans ska ge svar på projektets huvudfrågeställningar. Angreppssättet bygger på den så kallade Nordiska modellen för uppskattning av turismens direkta och indirekta inkomst- och sysselsättningseffekter. Turismen utgör inte någon egen bransch i den internationella näringsgrensindelningen, utan ingår i flera andra branscher. Turismens andel av BNP kan därför inte mätas direkt, utan dess andel av olika branscher måste beräknas med särskilda metoder. Turismens förädlingsvärde beräknas på basen av summan av alla varor och tjänster som konsumeras av turister i ett land eller i en region.

Undersökningens resultat är i huvudsak framtaget med hjälp av två metoder, utgifts- och inkomstmetoden. *Utgiftsmetoden* är en metod där man uppskattar turismens ekonomiska betydelse genom att fråga turisterna om deras penninganvändning inom olika utgiftsposter under den tid de vistas på sitt resmål. Utgiftsmetodens resultat grundar sig på 1.834 intervjuer med turister, vilka ombads uppskatta hur mycket de spenderade på olika utgiftsposter under sin vistelse på Åland.⁴ Utgående från beräkningarna av turisternas genomsnittliga penninganvändning på Åland per dygn och per utgiftspost samt statistik över antalet turister som besökt och övernattnat på Åland kan man beräkna

⁴ I turismundersökningen 1998 genomfördes ca 1.200 intervjuer

den totala direkta turisminkomsten. Resultatet visar turisternas direkta bidrag till de berörda branschernas omsättning.

Utöver intervjuerna för huvudprojektet genomfördes drygt 300 intervjuer vid två utvalda evenemang som underlag för den särskilda evenemangsundersökningen. Evenemangen valdes av uppdragsgivaren Mariehamns stad. Frågeformulären för evenemangsundersökningen harmoniserades med den stora undersökningen för att möjliggöra jämförelser. Resultatet av evenemangsundersökningen publicerades i ÅSUB Rapport 2003:9. Huvudresultatet sammanfattas dock även i den här rapporten, för att ge en samlad bild av den åländska turismen 2003.

Med *inkomstmetoden* uppskattas turismens ekonomiska betydelse genom att företagen ombeds uppge hur stor andel av försäljningen som riktas direkt till turister. Inkomstmetoden i den här undersökningen grundar sig i första hand på en enkät som riktats till 340 åländska företag och lantbrukare. Sammantaget 198 företag svarade i enkäten på hur stor del av deras omsättning som uppkommer genom försäljning direkt till turister. Svarsfrekvensen blev närmare 98 procent när företagen viktades enligt sin storlek efter omsättning. Uppgifterna från företagsenkäten har kompletterats med information från ÅSUBs databas över inkvarteringsföretag. Inkvarteringsdatabasen innehåller även uppgifter om anläggningar som är registrerade i andra branscher än hotell- och restaurangbranschen (inkl. övrig logiverksamhet). På så vis har den samlade turistrelaterade andelen av omsättningen per bransch inom den åländska ekonomin kunnat beräknas. Beräkningarna av turisminkomsterna på basen av företagens omsättning inbegriper inte mervärdesskatt.

Om undersökningen utförs på rätt sätt borde resultatet av uppskattningen av turismens ekonomiska betydelse via turisternas penninganvändning (utgiftsmetoden) och beräkningarna på basen av företagens försäljning och omsättning (inkomstmetoden) komma så nära varandra att turismens samhällsekonomiska betydelse kan fastställas med relativt stor noggrannhet. Jämförelsen av resultatet mellan de två metoderna görs exklusive mervärdesskatt.

Ytterligare gjordes inom ramen för den här undersökningen en enkät som riktades till de åländska hushållen. Resultatet från den enkäten, som grundar sig på 377 svar, har använts för att uppskatta hur många turister som bott hos släkt och vänner eller privat hyrt ett fritidshus under sin Ålandsvistelse. Svarsprocent var ca 68 procent. I frågeformuläret ingick även frågor om de svarandes resor utanför Åland, för att försöka uppskatta ålänningarnas andel av de årligen drygt 1,7 miljoner resenärerna som kommer till Åland. Svarmaterialet har viktats så att de svarandes sammansättning för bakgrundsvariablerna kön, ålder och region sammanfaller med rampopulationen som är den åländska befolkningen.

För att få fram de *indirekta effekterna* av turismen har en så kallad *input-output analys* av turismens indirekta effekter gjorts. Analysen baseras på data om de ekonomiska relationerna mellan de olika sektorerna inom den åländska ekonomin. Genom att kombinera data om de direkta turisminkomsterna och input-outputtabellerna, som beskriver beroendeförhållandena, klargörs hur turisminkomsterna inom olika branscher indirekt höjer inkomsterna i andra branscher liksom inom den åländska ekonomin som helhet.

Frågeschema

Intervjuerna med turisterna har skett på basen av ett frågeschema som i stort liknar de som använts i tidigare undersökningar (se *bilagan*). Frågeschemat fanns på svenska, finska, engelska och tyska och bestod av två sidor med 17 frågor. Först ställdes ett par frågor gällande den svarande såsom hemland, hemort och födelseår samt huvudsyftet med resan till Åland. Sedan följde ett block med frågor om ålandsvistelsens längd samt vilken inkvarteringsform som använts. Den tredje gruppen av frågor skulle besvaras om den svarandes resa till Åland var en paketresa, för att på basen av dessa uppgifter fördela paketets pris på olika utgiftsposter. Därefter ställdes frågor om antalet personer på resan, för vilkas utgifter den svarande står samt hans/hennes utgifter på olika utgiftsposter såsom inkvartering, restauranger, nöjen, shopping samt resor. Nytt för den här undersökningen jämfört med tidigare undersökningar är att turisterna också ombads uppskatta utgifterna för resebiljetter inklusive eventuella hytter. Slutligen ställdes två frågor om alternativa resmål till Åland samt om betydelsen av att handla tax-free. Även företags- och hushållsenkäterna finns som bilaga till rapporten.⁵

2.4 Definitioner

Enligt FN omfattar *turism* människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften. Begreppet *besökare* ansluter till definitionen av begreppet turism. Tre krav bör ställas för att en resenär skall kunna räknas som besökare:

- Resan skall gå till en plats utanför resenärens vanliga omgivning och sålunda exkludera regelbundna pendlingsresor till exempel till och från hemmet för arbete eller studier.
- Den sammanhängande vistelsetiden på platsen för besöket skall vara högst ett år, eftersom längre vistelsetid anses som bosättning.
- Huvudsyftet med resan skall vara annat än att utöva lönearbete, som betalas av någon på platsen.

⁵ Utskicket av företagsenkäten har samordnats med två andra undersökningar som ÅSUB fått i uppdrag att göra, varför enkäten även innehåller några frågor om företagens export och import som inte har direkt betydelse för den här undersökningen.

Den *åländska turismen* har i denna undersökning definierats på tre olika sätt. De tre definitionerna är olika till sin omfattning och knyter an till de ovan beskrivna utgifts- respektive inkomstmetoderna på olika sätt. Alla tre metoder är av intresse och tillsammans tydliggör de skillnaderna i den samhällsekonomiska betydelsen av turismen beroende på hur man definierar och avgränsar den.

- Den definition som till sitt innehåll är mest snäv knyter direkt an till utgiftsmetoden – de turister som är bosatta utanför Åland men som reser till och konsumerar turisttjänster och varor iland på Åland. Enligt den här definitionen beräknar man således betydelsen av den *landbaserade delen av den åländska besöksnäringen*. Här ingår alltså inte ålänningarnas egna inköp av turisttjänster från t ex åländska resebyråer. Den här definitionen kan även tillämpas på inkomstmetoden och möjliggör således en jämförelse av resultatet mellan de två metoderna.
- Den andra definitionen knyter även den an till utgiftsmetoden och de utgifter som turister som är bosatta utanför Åland har för sin konsumtion av varor och tjänster under Ålandsbesöket. Enligt den här definitionen räknas dock även den *sjöbaserade turismen* med - dvs hela ombordförsäljningen och försäljningen av själva transporttjänsten - gällande färjor och kryssningsfartyg ägda av åländska rederier. Nytt för denna undersökning jämfört med 1995- och 1998-års undersökningar är att underlagsmaterialet möjliggör en åtskillnad mellan de inköp som görs ombord på åländska respektive icke-åländska färjor. Den här definitionen anger således den *totala turisminkomsten för den åländska ekonomin från de turister som besöker Åland*.
- Den tredje och vidaste definitionen av turism hör mer samman med inkomstmetoden – de intäkter som företagen redovisar genom försäljning direkt till de turister som reser till Åland samt ålänningarnas egna inköp av resetjänster på Åland liksom de rese- och turistservicetjänster som åländska företag tillhandahåller utanför Åland. Den här definitionen inbegriper även de ålandsägda passagerarfartygens försäljning till turister som *inte* kommer till Åland. Här ingår förutom ombordförsäljningen även försäljningen av själva resetjänsten, alltså resebiljetter och hytter. På basen av inkomstmetoden kan man inte särskilja de turister som kommer till Åland. Den här definitionen ger alltså *hela den direkta inkomsten till åländska företag som resenäringen genererar*. I rapporten benämns den här definitionen *turismen totalt*.

De *direkta turisminkomsterna* är det tillägg i omsättningen som företagen får från sin försäljning direkt till turisterna. Den *indirekta turisminkomsten* är den omsättningsökning som uppkommer i företag som fungerar som underleverantörer till de företag som har en direktförsäljning till turisterna.

Med motsvarande metoder som turisminkomsten beräknas kan även *turismens direkta och indirekta effekter för sysselsättningen* inom den åländska ekonomin uppskattas.

I rapporten har *högsäsongen* definierats som månaderna juni, juli och augusti. Övriga månader utgör *lägsäsong*. Detta för att möjliggöra jämförelser med 1998-års undersökning.

2.5 Rapportens upplägg

I kapitel 3 redovisas den åländska turismen enligt utgiftsmetoden med fokus på den renodlade landturismens direkta inkomsteffekter. Redovisningen gäller olika turistgruppers genomsnittliga utgifter per dygn och utgiftspost på Åland samt den genomsnittliga ombordspenderingen (inklusive transporttjänster). Turistgrupperna indelas enligt inkvarteringsform, övernattningsregion, turisternas hemland samt enligt det huvudsakliga syftet med resan till Åland. Dessutom görs jämförelser med tidigare undersökningars resultat. De mest grundläggande resultaten av evenemangsundersökningen, som även den baseras på utgiftsmetoden, redovisas i kapitel 4.

I kapitel 5 redovisas resultatet av inkomstmetoden, som grundar sig på företagens uppskattning av hur stor andel av omsättningen som härrör från försäljning direkt till turister. Utgifts- och inkomstmetodens resultat sammanfattas och jämförs i kapitel 6.

I kapitel 7 redovisas resenäringens samlade direkta och indirekta effekter på den åländska ekonomin. Här presenteras såväl sysselsättnings- som inkomsteffekterna, direkt samt med de indirekta kringeffekterna.

Slutligen görs i kapitel 8 några jämförelser med resultat från andra aktuella undersökningar, delvis från andra turistmål. Rapporten avslutas med en övergripande diskussion kring de erfarenheter som den här undersökningen gett kring förutsättningarna för den åländska turismnäringen.

3. Ålands turisminkomster enligt turisternas uppgifter

Utgiftsmetodens resultat grundar sig på turisternas uppskattning av deras penningsspending på Åland samt under resorna till och från Åland. Totalt intervjuades 1.867 turister under perioden april-oktober 2003, av vilka 33 intervjuvar makulerades på grund av deras bristfällighet. Under vår- (april-maj) respektive höstperioden (september-oktober) gjordes drygt 300 intervjuer vardera, medan ca 1.220 intervjuer gjordes under högsäsongen (juni-augusti).

En indelning av intervjuvaren enligt var de utfördes visar att nästan hälften av alla intervjuer gjordes i Västra hamnen i Mariehamn, 15 procent i Berghamn i Eckerö, 5 procent på flygplatsen, nästan 20 procent i skärgården samt 8 procent i gästhamnar (varav 4 procent i skärgården). Orsaken till att en så stor andel av intervjuerna gjordes i skärgården var att det övergripande resultatet av projektet skulle presenteras regionvis för fasta Åland och skärgården. Förutom dessa så kallade avreseintervjuer intervjuades 35 golfare samt 50 kryssningsresenärer ”på plats”, för att få tillräckligt många intervjuvar i dessa kategorier.

Hälften av de intervjuade kom från Finland

En indelning av intervjuvaren enligt uppgiftslämnarens hemland visar att hälften av de intervjuade kom från Finland, 42 procent från Sverige, 2 procent från Tyskland, en procent vardera från Norge och Danmark samt 4 procent från övriga världen. En närmare titt på finländarnas och svenskarnas hemort visar att 38 procent av finländarna kom från Nyland, en fjärdedel från Egentliga Finland, 7 procent från Birkaland och 6 procent från Österbotten. På motsvarande sätt kom 57 procent av svenskarna från Stockholms län, 11 procent från Uppsala län, 6 procent från Gävleborgs län och 5 procent från Västmanlands län.

En femtedel av de intervjuade ingick i en barnfamilj

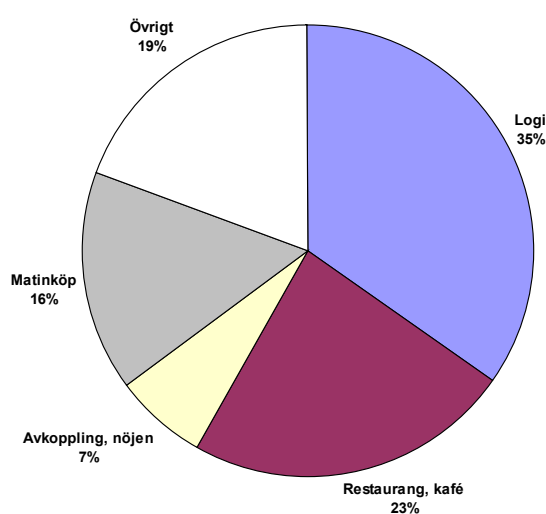
Av de intervjuade var 60 procent män och 40 procent kvinnor. Intervjuerna gällde dock ofta hela resällskapet och skedde ofta med hjälp av de övriga resenärerna. Intervjuerna gjordes med vuxna personer: 70 procent av de tillfrågade var 35-64 år, 19 procent 18-34 år och 11 procent 65 år och äldre. En femtedel av de intervjuade reste med barn under 12 år. Hundra intervjuade (5 procent) uppgav att de var födda eller uppväxta på Åland, så kallade ”bortaållänningar”. Storleken på det genomsnittliga resesällskapet var 2,5 personer (inklusive den intervjuade), av vilka 0,4 personer var barn. I snitt stannade en turist 4,4 nätter på Åland (inklusive dags- och kryssningsresenärer), medan om man endast ser på vistelsetiden för de turister som övernattat på Åland så är den 6,3 nätter.

Turisternas totala landkonsumtion 68,7 miljoner euro

Turisternas totala landkonsumtion 2003 kan uppskattas till 68,7 miljoner euro inklusive moms. Den största utgiftsposten är logi som står för 35 procent av landkonsumtionen.

Därefter kommer posten restaurang och kafé (23 procent) samt posten övrigt (19 procent). Den sistnämnda posten består till stor del av övriga inköp (shopping, bensin, souvenirer).

Figur 5: Turisternas konsumtion på Åland 2003 (68,7 milj. euro inkl. moms) per utgiftspost

Turisternas landkonsumtion ökade med 8 procent från 1997

Jämfört med resultatet för 1997 har turisternas konsumtion på Åland ökat med 8 procent (se *tabell 2*).⁶ Samtliga utgiftsposter förutom posterna livsmedel, souvenirer, shopping och tjänster ökade. Mest ökade utgifterna för login, men även utgifterna för avkoppling och nöjen har ökat väsentligt. En förklaring till att utgiftsposten trafikförbindelser på Åland är betydligt högre än 1997 är att vi i denna undersökning även intervjuade turister vid avresehamnar i skärgården.

⁶ Resultaten från 1998 och 1995 års undersökningar är indexjusterade, det vill säga inflationen har tagits i beaktande.

Tabell 2: Turisternas konsumtion på Åland per utgiftspost 2003, 1997 och 1995 i 2003 års priser (1.000 euro)

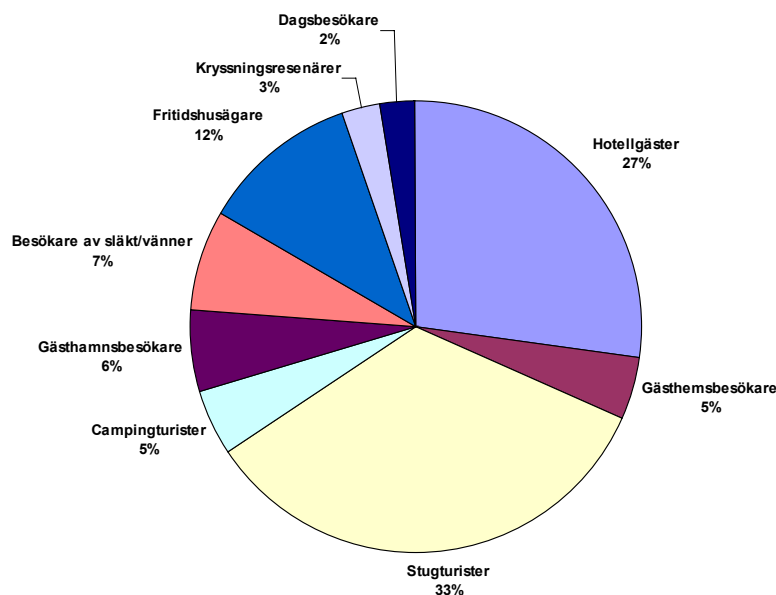
Utgiftsposter i utgiftsmetoden	Turisternas konsumtion per utgiftspost		
	2003	1997	1995
Logi	23.812	19.487	14.074
Restaurang, kafé	16.002	15.100	8.194
Avkoppling, nöjen, kultur	4.697	3.472	1.680
Livsmedel	10.835	12.786	9.407
Souvenirer	1.016	1.568	1.139
Shopping	6.185	6.589	3.472
Alko	548	131	355
Tjänster	856	1.325	*
Bensin	2.476	2.147	1.400
Trafikförbindelser på Åland	1.705	467	429
Övriga utgifter	561	411	560
Total landkonsumtion	68.695	63.481	40.709

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Stugturisternas bidrag till den landbaserade turisminkomsten var störst

I figur 6 jämförs olika turistgruppers konsumtion på Åland, eller med andra ord deras bidrag till den landbaserade turisminkomsten, enligt deras val av inkvarteringsform. Stugturisterna är den turistgrupp vars bidrag till den landbaserade turisminkomsten är störst (33 procent) därefter kommer hotellgästerna (27 procent) och fritidshusägarna (12 procent). Huvudorsaken till detta är att antalet stugövernattningar är över tre gånger fler än hotellövernattningarna. Dagsbesökarna och kryssningsresenärerna bidrar med 2 respektive 3 procent och de övriga turistgrupperna med cirka 5 procent vardera.

Figur 6: Turisternas bidrag till den landbaserade turisminkomsten 2003 (68,7 milj. euro inkl. moms) enligt deras inkvarteringsform

Hotellgästernas bidrag ökade med en femtedel

Den landbaserade turisminkomsten 2003 har alltså ökat med 8 procent jämfört med uppskattningen för 1997. Stugturisterna är den turistkategori som bidrar mest och deras bidrag har ökat med 12 procent, medan fritidshusägarnas och dagsbesökarnas bidrag har minskat trots att övernattningarna i fritidshusen samt antalet dagsbesökare har ökat. Hotellgästernas bidrag till turisminkomsten har ökat mest i euro, medan kryssningsresenärernas bidrag ökat mest procentuellt sett sedan 1997.

Tabell 3: Turistgruppernas bidrag till den landbaserade turisminkomsten enligt inkvarteringsform 2003, 1997 och 1995 i 2003 års priser (1.000 euro)

Turistgrupp	Turisminkomst		
	2003	1997	1995
Hotellgäster	18.630	15.604	10.322
Gästhemsbesökare	3.144	3.080	1.512
Stugturister	23.214	20.663	14.615
Campingturister	3.248	3.266	2.277
Gästhamnsbesökare	4.058	3.229	2.762
Besökare av släkt och vänner	4.878	3.322	2.035
Fritidshusägare	7.926	9.911	3.733
Kryssningsresenärer	1.900	896	1.736
Dagsbesökare	1.698	3.509	1.717
Totalt	68.695	63.481	40.709

Mest spenderade stugturisterna per person under sin ålandsvistelse

På basen av den genomsnittliga dygnskonsumtionen och vistelsetiden på Åland kan de olika turistkategoriernas totala utlägg under ålandsvistelsen uppskattas (se *tabell 4*). Mest spenderade stugturisterna per person under sin vistelse på Åland följt av gästhamnsbesökarna och hotellgästerna. Detta trots att hotellgästernas genomsnittliga dygnskonsumtion var högre än stugturisternas (107 respektive 42 euro). Stugturisternas genomsnittliga vistelsetid på Åland var nämligen längre, vilket betyder att de under sin vistelse på Åland i snitt spenderade mer än hotellgästerna.

Tabell 4: Turistgruppernas genomsnittliga utgifter per person under n enligt inkvarteringsform

Turistgrupp enligt inkvarteringsform	Genomsnittliga utgifter per person och dygn	Genomsnittlig vistelsetid	Utgifter per person under Ålandsvistelsen
Hotellgäster	107	2,0	210
Gästhamnsbesökare	64	2,3	144
Stugturister	42	5,5	231
Campingturister	28	4,2	117
Gästhamnsbesökare	37	6,1	222
Besökare av släkt/vänner	19	4,6	87
Fritidshusägare	13	9,6	128
Kryssningsresenärer	3	1,0	3
Dagsbesökare	4	1,0	4

Enligt en regionvis fördelning av turistgruppernas bidrag till den landbaserade turisminkomsten (se *tabell 5*) står stugturisterna för den största delen av konsumtionen på fasta Åland (33 procent) följt av hotellgästerna (30 procent). Även i skärgården är stugturisternas konsumtion betydande (43 procent) men även fritidshusägarnas och gästhamnsbesökarnas andelar är stora (22 respektive 11 procent).

Tabell 5: Turistgruppernas bidrag till den landbaserade turisminkomsten regionvis 2003 (1.000 euro)⁷

Turistgrupp	Antal övern. resp. besökare på fasta Åland	Antal övern. resp. besökare i skärgården	Utgifter per person/dygn på fasta Åland	Utgifter per person/dygn i skärgården	Total konsumtion på fasta Åland	Total konsumtion i skärgården	Total konsumtion på Åland
Hotellgäster	164.000	9.316	108	92	17.769	861	18.630
Gästhembesökare ¹	36.514	11.374	71	48	2.597	546	3.144
Stugturister ¹	446.710	111.678	43	35*	19.353	3.861	23.214
Campingturister ¹	99.361	17.537	27	32	2.692	556	3.248
Gästhamnsbesökare	66.264	34.136	46	30	3.042	1.016	4.058
Besökare av släkt/vänner	221.175	18.683	21	14	4.607	271	4.878
Fritidshusägare	405.371	163.650	15	12	5.961	1.965	7.926
Kryssningsresenärer ²	629.300	0	3		1.900	0	1.900
Dagsbesökare ²	455.594	0	4		1.698	0	1.698
Totalt					58.911	9.076	68.695

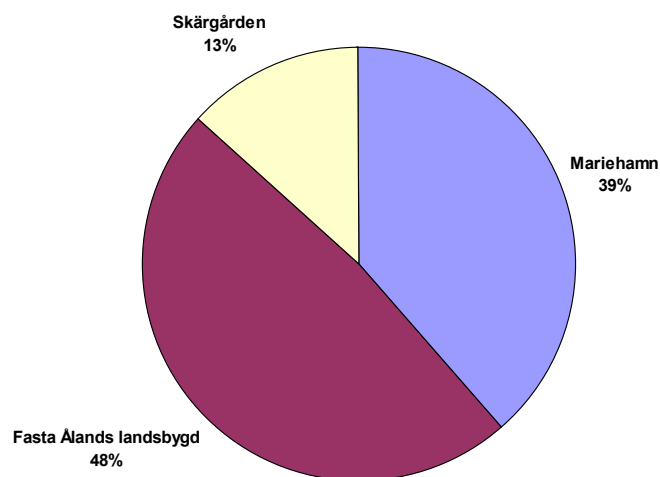
¹Antalet övernattningar 2003 är preliminära för gästhemmen, stugbyarna och campingplatserna.

²De uppskattningsvis 241.000 ålänningarna ingår inte i inresandesiffrorna.

*I detta genomsnitt ingår även de turisters utlägg som hyrt en stuga på årsbasis.

Nästan hälften av turisternas konsumtion skedde på fasta Ålands landsbygd

En fördelning av den landbaserade turisminkomsten enligt den region där turisterna övernattnat (se *figur 7*), visar att nästan hälften av turisternas ”landkonsumtion” skett på fasta Ålands landsbygd, 39 procent i Mariehamn och 13 procent i skärgården.

Figur 7: Den landbaserade turisminkomsten 2003 (68,7 milj. euro inkl. moms) per region

Det är dock intressant att ställa den landbaserade turisminkomsten i relation till antalet invånare i de tre regionerna. En beräkning av den landbaserade *turisminkomsten per*

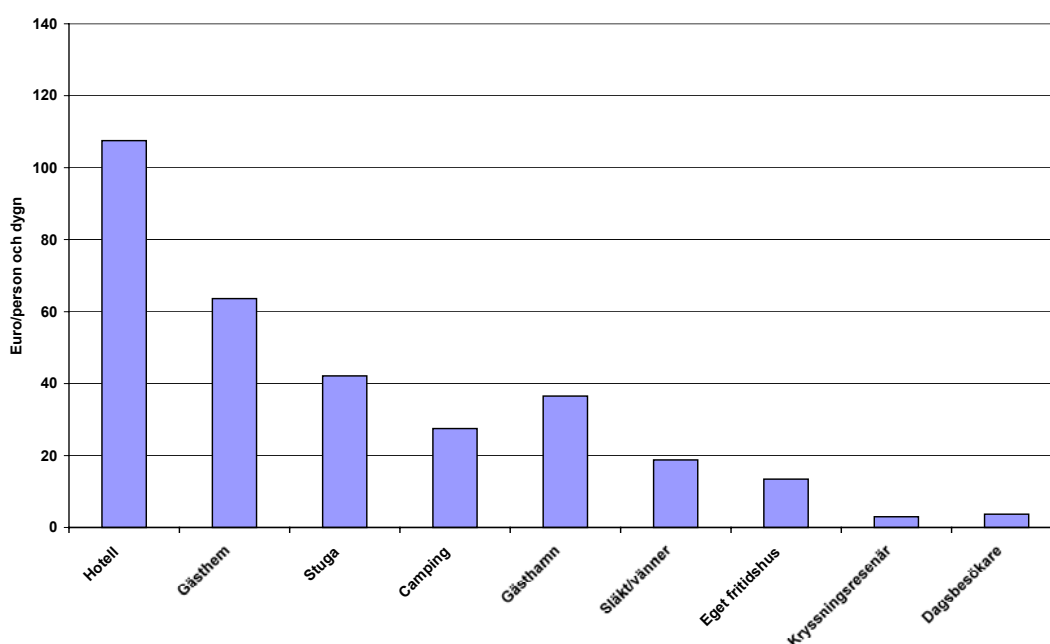
⁷ Vid beräkningen av turistgruppernas bidrag till den landbaserade turisminkomsten har dessa uppgifter om antalet övernattningar per inkvarteringsform och region (fasta Åland, skärgården) använts. För att uppskatta dagsbesökarnas antal har inresestatistiken samt resultatet från hushållsenkäten använts.

capita, visar att den är nästan 2.500 euro i Mariehamn respektive på den åländska landsbygden och cirka 3.900 euro i skärgården.

3.1 Turisternas utgifter per person och dygn enligt deras inkvarteringsform

Skillnaderna i de olika turistgruppernas genomsnittliga dygnskonsumtion på Åland är signifikanta. Hotellgästerna är den turistgrupp enligt inkvarteringsform som spenderar mest per person och dygn, följt av gästhemsbesökarna, stugturisterna och gästhamnsbesökarna, medan kryssningsresenärerna och dagsbesökarna är de turistgrupper som spenderar minst per person och dygn.

Figur 8: Turisternas totala landkonsumtion per person och dygn enligt deras inkvarteringsform

Hotellgästernas utgifter

Totalt intervjuades 357 hotellgäster vilka i snitt stannade 2,0 nätter på Åland. Det genomsnittliga antalet personer som ingick i en hotellgästs resesällskap var 2,2 personer (inklusive den intervjuade), av vilka 0,2 var barn. I de tabeller där resultatet från denna undersökning jämförs med resultaten från 1998 och 1995 års undersökningar, är resultaten från de tidigare undersökningarna indexjusterade, det vill säga inflationen har tagits i beaktande.

Tabell 6: Hotellgästernas utgifter per person och dygn säsongvis 2003, 1998 och 1995 i 2003 års priser (euro)

Utgiftspost	2003			1998		1995
	Låg	Hög	Totalt	Låg	Hög	Hög
Logi	59,33	48,76	52,93	35,58	36,46	33,57
Restaurang, kafé	36,87	32,44	34,19	27,03	29,05	22,34
Avkoppling, nöjen, kultur	6,26	6,95	6,68	10,29	5,24	3,98
Livsmedel	3,29	3,65	3,51	3,26	3,04	2,13
Souvenirer	0,97	1,98	1,58	1,19	2,70	1,49
Shopping	3,08	4,34	3,84	1,27	5,80	3,49
Alko	0,10	0,17	0,14	0,00	0,04	0,13
Tjänster	0,89	0,15	0,44	0,00	0,00	*
Bensin	0,70	1,41	1,13	0,00	2,16	0,98
Trafikförbindelser på Åland	2,75	1,53	2,01	0,90	0,17	0,51
Övriga utgifter	1,09	0,63	0,81	0,00	0,66	0,60
Total landkonsumtion	115	102	107	80	85	69
Antal intervjuer 2003	141	216	357			

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Som vi ser har de genomsnittliga utgifterna per hotellbesökare och dygn under högsäsongen ökat från de två tidigare undersökningstillfällena (med 48 procent respektive 20 procent jämfört med högsäsongen 1995 och 1998). Det är främst utgifterna för inkvartering som ökat, men även utgiftsposterna avkoppling, restaurangbesök och matinköp har ökat jämfört med högsäsongen 1998. Däremot har utgiftsposterna bensin, shopping och souvenirer minskat.

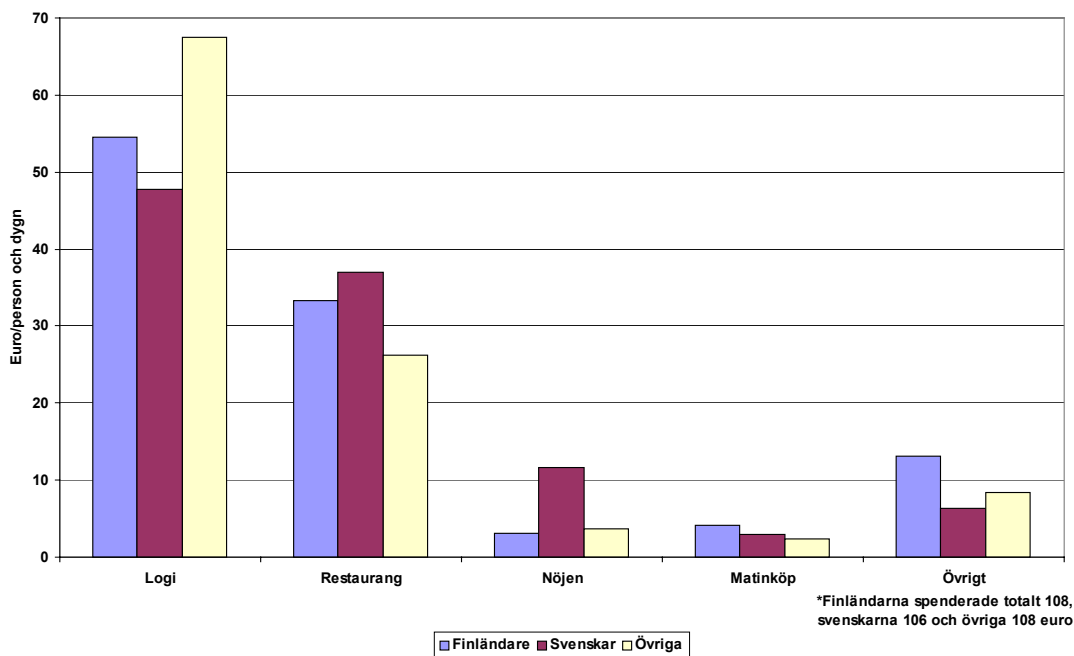
Cirka hälften av en hotellgästs konsumtion på Åland går till inkvartering och en tredjedel spenderas i restauranger och kaféer (se *tabell B1 i bilagan*). En hotellgäst gör av med mer pengar under lågsäsongen jämfört med högsäsongen, främst på inkvartering och restaurangbesök.

Tabell 7: Hotellgästernas utgifter per person och dygn regionvis 2003 (euro)

Utgiftspost	Mariehamn	Landsbygden	Totalt
Logi	54,37	45,57	52,93
Restaurang, kafé	35,43	28,66	34,19
Avkoppling, nöjen, kultur	6,74	7,04	6,68
Livsmedel	3,44	2,36	3,51
Souvenirer	1,72	0,90	1,58
Shopping	4,25	1,51	3,84
Alko	0,16	0,07	0,14
Tjänster	0,45	0,70	0,44
Bensin	1,10	1,74	1,13
Trafikförbindelser på Åland	2,22	0,83	2,01
Övriga utgifter	0,89	0,38	0,81
Total landkonsumtion	111	90	107
Antal intervjuer	301	35	357
Skärgården 13 intervjuer, ospecificerat 8 stycken			

En hotellgäst som övernattat i Mariehamn gör i snitt av med 111 euro per person och dygn jämfört med 90 euro på landsbygden.⁸

Figur 9: Hotellgästernas utgifter per person och dygn enligt deras hemland 2003 (euro)

Det verkar inte förekomma några betydande skillnader i den totala landkonsumtionen hos en hotellgäst från Finland, Sverige eller övriga länder. Svenska hotellgäster

⁸ Hotellgästernas utgifter i skärgården har inte redovisats, eftersom antalet intervjuer (13 stycken) med denna grupp av turister är för få.

spenderar dock mer på utgiftsposterna nöjen och restaurangbesök, medan hotellgästerna från övriga länder spenderar mer på inkvartering. Svenskarna verkar genomgående spendera mer än finländarna och de övriga på posten nöjen.

Gästhemsbesökarnas utgifter

Totalt intervjuades 101 gästhemsbesökare, 29 stycken under lågsäsongen och 72 under högsäsongen. Dessa stannade i snitt 2,3 nätter på Åland (2,0 nätter under lågsäsongen och 2,4 nätter under högsäsongen). Under lågsäsongen bestod resällskapet av i snitt 1,6 personer (av vilka 0,1 var barn) och under högsäsongen av 2,6 personer (av vilka 0,4 var barn).

Tabell 8: Gästhemsbesökarnas utgifter per person och dygn säsongvis 2003, 1998 och 1995 i 2003 års priser (euro)

Utgiftspost	2003			1998	1995
	Låg	Hög	Totalt	Mars-aug	Juni-juli
Logi	30,44	27,29	28,20	25,14	17,46
Restaurang, kafé	12,86	18,07	16,58	18,32	12,08
Avkoppling, nöjen, kultur	12,40	8,38	9,54	5,94	1,32
Livsmedel	4,28	4,22	4,24	5,28	4,00
Souvenirer	0,26	1,39	1,07	1,49	0,92
Shopping	1,35	0,94	1,06	2,55	2,59
Alko	0,00	0,03	0,02	0,00	0,13
Tjänster	0,00	0,07	0,05	0,00	*
Bensin	0,48	0,94	0,81	1,96	0,94
Trafikförbindelser på Åland	1,94	1,41	1,56	0,48	0,60
Övriga utgifter	1,03	0,31	0,52	0,72	0,58
Total landkonsumtion	65	63	64	62	41
Antal intervjuer 2003	29	72	101		

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

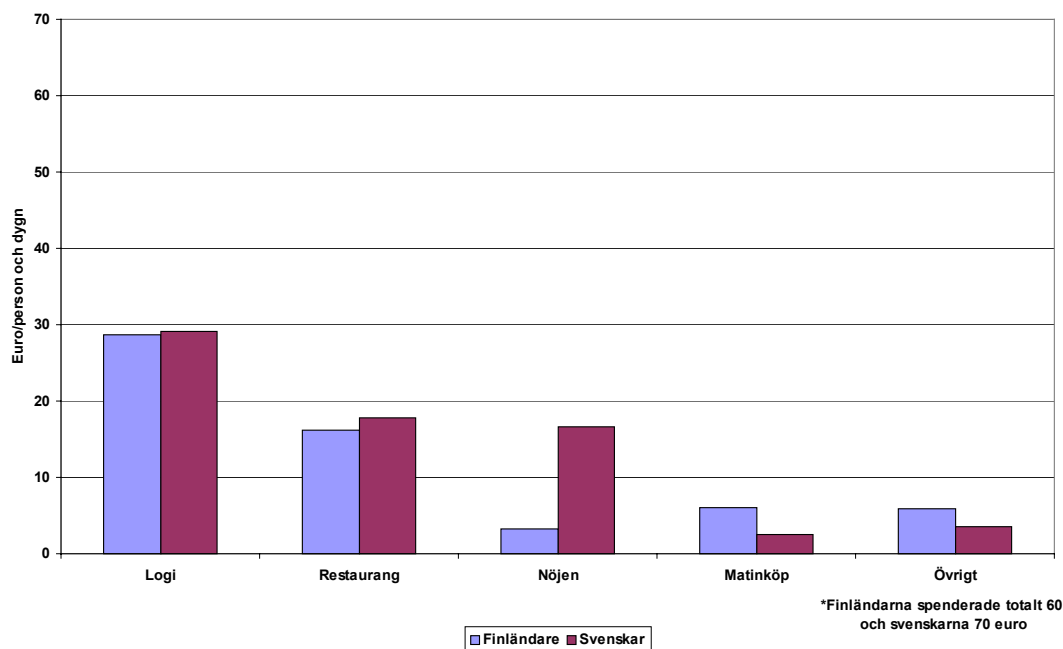
Även gästhemsbesökarnas utgifter har ökat sedan år 1995 (med drygt 50 procent), medan förändringen jämfört med 1998 var marginell. Jämfört med 1998 har utgiftsposterna avkoppling, logi samt trafikförbindelser ökat, medan utgiftsposterna shopping, bensin och matinköp har minskat.

Drygt 40 procent av gästhemsbesökarnas landkonsumtion spenderades år 2003 på inkvartering, en fjärdedel på restaurangbesök och 15 procent på avkoppling, nöjen och kultur (se tabell B2 i bilagan).

Tabell 9: Gästhemsbesökarnas utgifter per person och dygn regionvis 2003 (euro)

Utgiftspost	Mariehamn	Landsbygden	Skärgården	Totalt
Inkvartering	30,12	29,55	25,29	28,20
Restaurang, kafé	21,18	18,22	9,82	16,58
Avkoppling, nöjen, kultur	7,10	18,43	2,37	9,54
Livsmedel	4,83	3,06	5,30	4,24
Souvenirer	1,50	0,75	0,98	1,07
Shopping	1,98	0,89	0,43	1,06
Alko	0,00	0,00	0,00	0,02
Tjänster	0,00	0,15	0,00	0,05
Bensin	0,76	1,25	0,45	0,81
Trafikförbindelser på Åland	1,03	1,39	2,50	1,56
Övriga utgifter	0,76	0,07	0,89	0,52
Total landkonsumtion	69	74	48	64
Antal intervjuer	34	31	27	101
Ospecificerat 9 stycken intervjuer				

I snitt gör en gästhemsbesökare av med 64 euro per dygn på Åland. En gästhemsbesökare i skärgården gör i snitt av med 48 euro per dygn, medan en som övernattat på den åländska landsbygden i snitt gör av med 74 euro per dygn.

Figur 10: Gästhemsbesökarnas utgifter per person och dygn enligt deras hemland 2003 (euro)⁹

En svensk gästhemsbesökare spenderar totalt sett mer per person och dygn på Åland jämfört med en finsk besökare, vilket till stor del kan förklaras med att svenskarna unnar sig dyrare nöjen.

⁹ Vi har valt att behålla skalorna i diagrammen jämförbara för alla turistgrupper, vilket dock inte layoutmässigt alltid är den bästa lösningen.

Stuggästernas utgifter

Av de totalt 259 intervjuerna med stugturister gjordes 81 stycken under vår- och höstperioden och 178 stycken under högsäsongen. En stuggäst övernattade i snitt 4,3 dygn under lågsäsongen och 6,0 dygn under högsäsongen på Åland. Stuggästerna var den kategori av turister vars resällskap var störst, 3,2 personer av vilka 0,7 var barn.

Tabell 10: Stugturisternas utgifter per person och dygn säsongvis 2003, 1998 och 1995 i 2003 års priser (euro)

Utgiftspost	2003			1998		1995
	Låg	Hög	Totalt	Låg	Hög	Hög
Logi	20,57	21,15	20,97	22,39	16,23	14,55
Restaurang, kafé	8,86	6,80	7,45	7,96	6,18	3,93
Avkoppling, nöjen, kultur	5,81	2,65	3,64	7,15	1,50	0,96
Livsmedel	4,29	6,21	5,61	6,80	6,64	5,42
Souvenirer	0,43	0,77	0,66	0,00	1,12	0,58
Shopping	1,09	1,54	1,40	0,77	1,27	1,21
Alko	0,14	0,24	0,21	0,00	0,11	0,21
Tjänster	0,02	0,00	0,01	0,00	0,07	*
Bensin	1,05	1,08	1,07	0,50	1,12	0,87
Trafikförbindelser på Åland	1,74	0,63	0,98	1,01	0,04	0,23
Övriga utgifter	0,10	0,14	0,13	0,04	0,28	0,32
Total landkonsumtion	44	41	42	47	35	28
Antal intervjuer 2003	81	178	259			

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

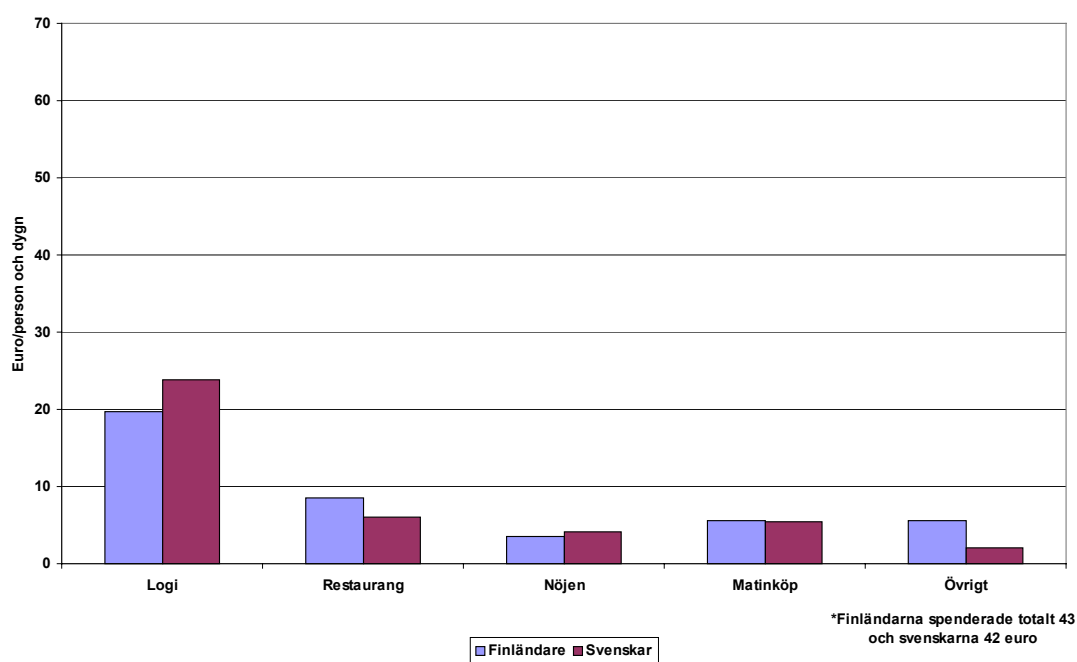
Jämfört med högsäsongen 1998 har stuggästernas genomsnittliga dygnskonsumtion ökat med nästan en femtedel, vilket huvudsakligen beror på att utgifterna för inkvartering ökat. Dygnskonsumtionen under lågsäsongen har däremot minskat, vilket kan förklaras med lägre utgifter på livsmedel, logi och nöjen.

Hälften av en stugturists dygnskonsumtion går till utgiftsposten inkvartering, 18 procent till restaurangbesök, 13 procent till livsmedel och 9 procent till nöjen (se *tabell B3 i bilagan*).

Tabell 11: Stugturisternas utgifter per person och dygn regionvis 2003 (euro)

Utgiftspost	Landsbygden	Skärgården	Ospecificerat	Totalt
Inkvartering	22,59	18,62	20,29	20,97
Restaurang, kafé	8,16	5,85	7,38	7,45
Avkoppling, nöjen, kultur	3,96	3,56	2,07	3,64
Livsmedel	6,52	4,65	4,42	5,61
Souvenirer	0,91	0,16	0,87	0,66
Shopping	1,53	0,47	4,39	1,40
Alko	0,28	0,02	0,62	0,21
Tjänster	0,02	0,00	0,00	0,01
Bensin	1,10	0,98	0,87	1,07
Trafikförbindelser på Åland	0,32	1,70	0,68	0,98
Övriga utgifter	0,16	0,06	0,10	0,13
Total landkonsumtion	46	36	42	42
Antal intervjuer	142	91	21	259
Mariehamn 5 stycken intervjuer				

En stugturist som övernattar på landsbygden gör i snitt av med 10 euro mer per person och dygn jämfört med en som övernattar i skärgården. Det är endast utgifterna för trafikförbindelser som är större i skärgården, vilket kan förklaras med avgifterna på skärgårdsfärjorna.

Figur 11: Stugturisternas utgifter per person och dygn enligt deras hemland 2003 (euro)

Några större skillnader förekommer inte i svenska och finländska stuggästers landkonsumtion. Svenskarnas inkvarteringsutgifter är dock aningen högre.

Campinggästernas utgifter

Totalt intervjuades 238 stycken turister som bott i tält, husvagn eller övernattningsstuga på campingplats. Det största antalet intervjuer gjordes under högsäsongen, medan ett tjugotal campingturister fångades under vår- eller höstperioden. Campingturisterna stannade i snitt 4,2 nätter på Åland och den genomsnittliga storleken på resällskapet var 2,7 personer (0,5 barn).

Tabell 12: Campingturisternas utgifter per person och dygn 2003, 1998 och 1995 i 2003 års priser (euro)

Utgiftspost	2003	1998	1995
	Hög	Hög	Hög
Logi	7,68	6,24	4,42
Restaurang, kafé	7,19	4,71	5,91
Avkoppling, nöjen, kultur	1,87	1,41	1,09
Livsmedel	6,22	5,58	4,30
Souvenirer	0,46	0,50	0,58
Shopping	1,11	1,10	0,89
Alko	0,21	0,02	0,19
Tjänster	0,07	0,06	*
Bensin	1,32	1,06	0,79
Trafikförbindelser på Åland	1,49	0,24	0,26
Övriga utgifter	0,21	0,26	0,47
Total landkonsumtion	28	21	19

Antal intervjuer 2003 216

Under lågsäsongen 22 intervjuer

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Jämfört med år 1998 har campinggästernas genomsnittliga dygnskonsumtion ökat med en tredjedel, vilket till stor del kan förklaras med att utgiftsposterna restaurangbesök, logi och trafikförbindelser ökat. De högre utgifterna på posten trafikförbindelser på Åland kan förklaras med att nästan en femtedel av samtliga intervjuer under år 2003 gjordes i den åländska skärgården, vilket inte var fallet i de tidigare undersökningarna.

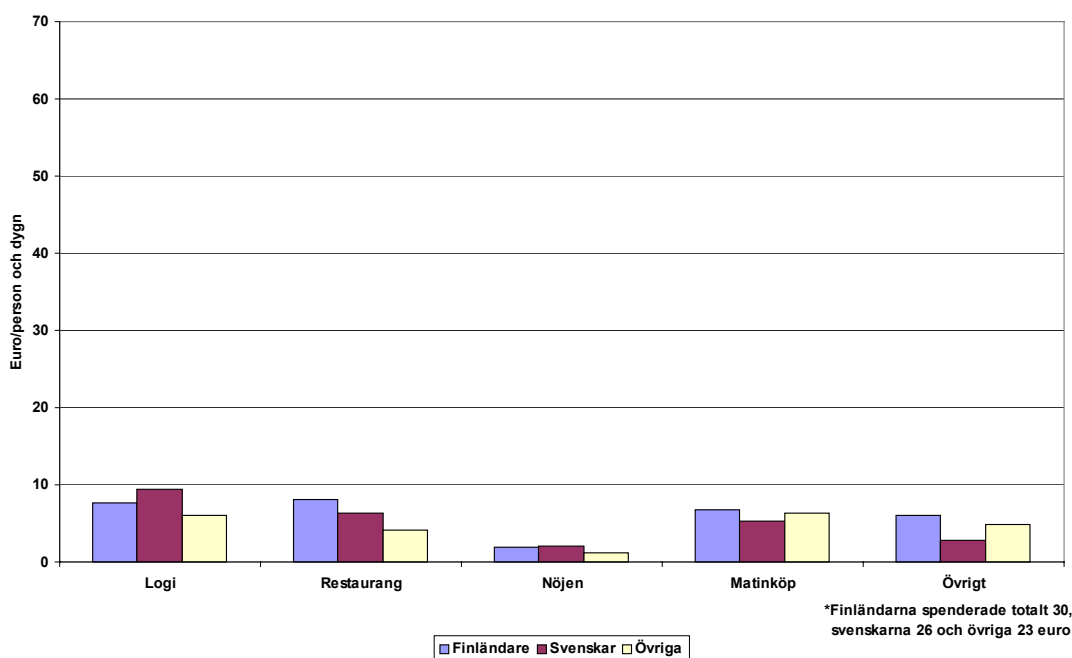
En campingturist spenderar nästan 30 procent av sin reskassa på inkvartering, en fjärdedel går till restaurangbesök och drygt en femtedel på livsmedel (se *tabell B4 i bilagan*).

Tabell 13: Campingturisternas utgifter per person och dygn regionvis 2003 (euro)

Utgiftspost	Mariehamn	Landsbygden	Skärgården	Ospecificerat	Totalt
Logi	8,12	10,72	7,30	5,71	8,00
Restaurang, kafé	7,67	5,49	7,76	7,28	6,84
Avkoppling, nöjen, kultur	1,29	2,47	2,29	1,10	1,84
Livsmedel	6,86	4,93	7,90	5,92	6,14
Souvenirer	0,92	0,51	0,15	0,48	0,46
Shopping	0,26	0,93	2,34	0,70	1,10
Alko	0,39	0,12	0,05	0,35	0,21
Tjänster	0,00	0,18	0,00	0,01	0,06
Bensin	2,26	1,27	0,94	1,17	1,27
Trafikförbindelser på Åland	0,62	0,31	2,65	1,98	1,43
Övriga utgifter	0,24	0,18	0,35	0,21	0,23
Total landkonsumtion	29	27	32	25	28
Antal intervjuer	26	79	54	79*	238

*Orsaken till att ett så stort antal intervjuer är ospecificerade är att en relativt stor andel av campingturisterna övernattar i flera regioner under sin vistelse på Åland.

Campingturisterna är den enda turistgrupp som gör av med mer pengar per person och dygn i skärgården (32 euro) jämfört med i de övriga regionerna.

Figur 12: Campingturisternas utgifter per person och dygn enligt deras hemland 2003 (euro)

De finländska campingturisternas totala konsumtion på Åland per person och dygn är något högre än de båda övrigas, vilket kan förklaras med finländarnas något högre utgifter på restaurangbesök, matinköp samt utgiftsposten övrigt.

Båtturisternas utgifter

Totalt intervjuades 124 båtturister under juni-augusti 2003 i de åländska gästhamnarna. I snitt stannade en båtturist 6,1 dygn på Åland. Varje intervju svar omfattade i snitt 3,0 personers konsumtion, av vilka 0,4 var barn.

Tabell 14: Båtturisternas utgifter per person och dygn 2003, 1998 och 1995 i 2003 års priser (euro)

Utgiftspost	2003	1998	1995
	Hög	Hög	Hög
Logi	4,98	4,88	4,34
Restaurang, kafé	10,93	13,30	11,96
Avkoppling, nöjen, kultur	1,08	1,60	1,68
Livsmedel	9,83	9,72	8,17
Souvenirer	0,42	0,51	0,60
Shopping	1,58	2,82	3,06
Alko	1,86	0,84	1,28
Tjänster	0,07	0,24	*
Bensin	5,26	4,05	2,89
Trafikförbindelser på Åland	0,41	0,06	0,42
Övriga utgifter	0,21	0,33	0,53
Total landkonsumtion	37	38	35

Antal intervjuer 2003 124

Två intervjuer gjordes under lågsäsongen

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

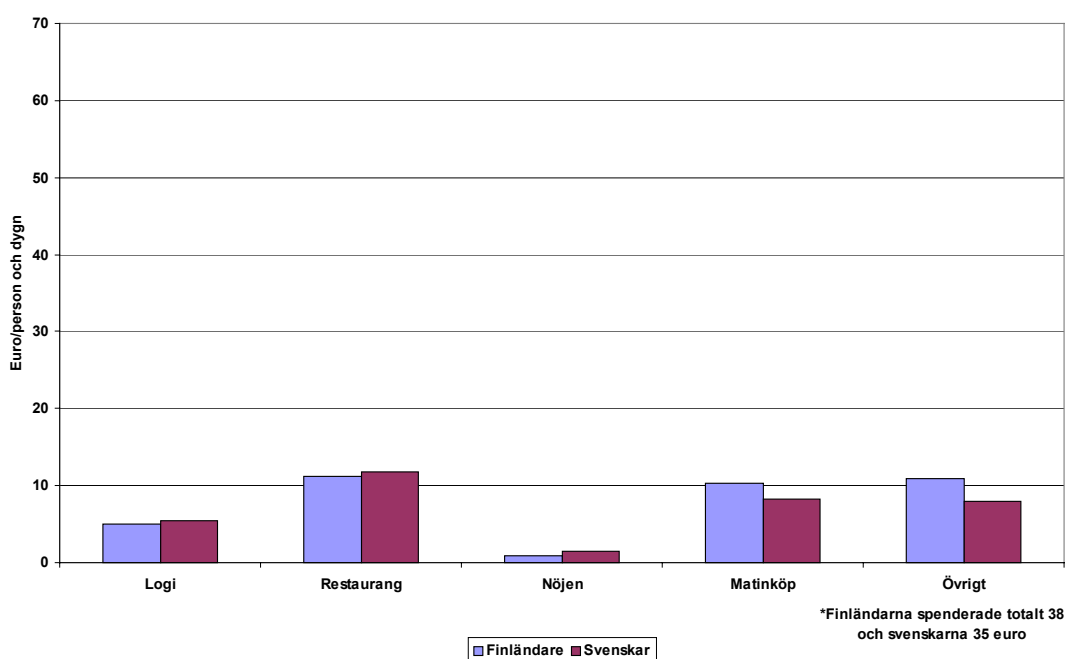
Båtturisternas genomsnittliga dygnskonsumtion har jämfört med 1998 minskat en aning, vilket kan förklaras med att utgiftsposterna restaurangbesök, nöjen och shopping har minskat.

De största utgiftsposterna för en fritidsbåtagare är restaurangbesök och matinköp som tillsammans står för 57 procent av den totala konsumtionen på Åland per person och dygn. Logi och bränsleinköp står för 14 procent vardera (se *tabell B5 i bilagan*).

Tabell 15: Båtturisternas utgifter per person och dygn regionvis 2003 (euro)

Utgiftspost	Mariehamn	Skärgården	Ospecificerat	Totalt
Logi	5,54	4,94	4,56	4,96
Restaurang, kafé	15,46	6,41	8,91	11,02
Avkoppling, nöjen, kultur	1,59	0,46	0,82	1,07
Livsmedel	11,30	11,47	8,36	9,77
Souvenirer	0,65	0,00	0,34	0,42
Shopping	2,86	0,51	0,85	1,56
Alko	3,43	0,00	1,13	1,85
Tjänster	0,03	0,00	0,11	0,07
Bensin	5,20	5,58	5,07	5,18
Trafikförbindelser på Åland	0,62	0,29	0,30	0,42
Övriga utgifter	0,25	0,10	0,21	0,21
Total landkonsumtion	47	30	31	37
Antal intervjuer	46	14	66	126
Landsbygden inte några intervjuer				

På grund av att turisterna med egen fritidsbåt är så mobila och sålunda övernattar i både avgiftsbelagda gästhamnar och naturhamnar i flera olika regioner har hela 66 intervju svar klassificerats som ospecificerade. Det är dock tydligt att gästhamnsbesökarna i Mariehamn spenderar mer än besökarna i de övriga regionerna.

Figur 13: Båtturisternas utgifter per person och dygn enligt deras hemland 2003 (euro)

Totalt sett spenderar de finska gästhamnsbesökarna aningen mer per person och dygn på Åland jämfört med de svenska.

Besökare av släkt och vänner

Totalt intervjuades 306 besökare av släkt och vänner, 129 under lågsäsongen och 177 under högsäsongen. Den genomsnittliga storleken på denna turistgrupps resällskap var 2,4 personer, av vilka 0,5 var barn. Denna grupp av besökare övernattade i snitt något fler dygn hos släkt och vänner under högsäsongen (5,3 dygn) jämfört med lågsäsongen (3,6 dygn).

Tabell 16: Utgifter per person och dygn säsongvis 2003, 1998 och 1995 hos besökarna av släkt och vänner i 2003 års priser (euro)

Utgiftspost	2003			1998		1995
	Låg	Hög	Totalt	Låg	Hög	Hög
Logi	1,12	0,38	0,69	0,00	0,00	0,00
Restaurang, kafé	6,62	6,38	6,48	9,90	3,83	3,21
Avkoppling, nöjen, kultur	1,37	1,62	1,51	0,04	1,34	0,64
Livsmedel	4,74	5,20	5,00	6,88	6,27	3,87
Souvenirer	0,14	0,66	0,44	0,11	0,29	0,55
Shopping	1,47	1,89	1,71	0,35	1,16	1,08
Alko	0,09	0,13	0,12	0,00	0,06	0,09
Tjänster	0,03	0,83	0,49	0,00	0,15	*
Bensin	1,08	0,88	0,97	0,70	0,77	0,55
Trafikförbindelser på Åland	1,67	0,79	1,16	0,51	0,09	0,21
Övriga utgifter	0,25	0,18	0,21	0,18	0,13	0,19
Total landkonsumtion	19	19	19	19	14	10
Antal intervjuer 2003	129	177	306			

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Totalt sett verkar det inte förekomma några skillnader i den genomsnittliga dygnskonsumtionen per säsong hos en besökare av släkt och vänner. Vi kan även se att dygnskonsumtionen för lågsäsongen 1998 överensstämmer med den för lågsäsongen 2003. Däremot är dygnskonsumtionen för högsäsongen 2003 en tredjedel högre än den för 1998, vilket främst beror på högre utgifter för restaurangbesök.¹⁰

De största utgiftsposterna för en besökare av släkt och vänner är restaurangbesök och inköp av livsmedel som tillsammans står för 62 procent av denna grups genomsnittliga dygnskonsumtion (se tabell B6 i bilagan).

¹⁰ Intressant att notera är att vissa besökare av släkt och vänner uppgett att de haft en utgift för logi, om än liten.

Tabell 17: Utgifterna per person och dygn regionvis 2003 hos besökare av släkt och vänner (euro)

Utgiftspost	Mariehamn	Landsbygden	Skärgården	Totalt
Logi	0,59	0,74	0,60	0,69
Restaurang, kafé	11,58	4,21	5,09	6,48
Avkoppling, nöjen, kultur	2,38	1,75	0,32	1,51
Livsmedel	6,01	5,31	3,86	5,00
Souvenirer	0,50	0,69	0,07	0,44
Shopping	2,26	1,95	1,00	1,71
Alko	0,31	0,02	0,03	0,12
Tjänster	0,11	1,04	0,12	0,49
Bensin	0,77	1,13	0,86	0,97
Trafikförbindelser på Åland	1,16	0,40	2,30	1,16
Övriga utgifter	0,10	0,27	0,24	0,21
Total landkonsumtion	26	18	14	19

Antal intervjuer

84

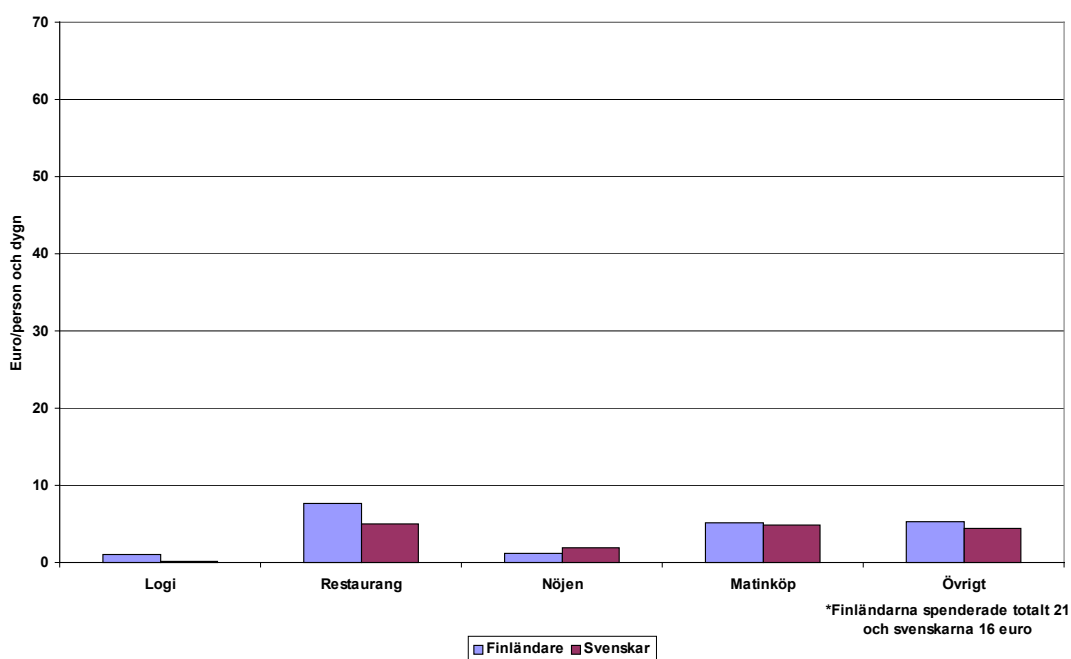
125

85

306

Ospecificerat 12 stycken intervjuer

De genomsnittliga utgifterna för besökare av släkt och vänner i skärgården är betydligt lägre än utgifterna för de som övernattat i staden. Detta kan bero på begränsade konsumtionsmöjligheter i skärgården (till exempel posterna restaurang, nöjen, livsmedel och shopping).

Figur 14: Utgifter per person och dygn hos besökare av släkt och vänner enligt deras hemland 2003 (euro)

De finländska besökarna av släkt och vänner spenderar mer pengar på Åland jämfört med de svenska, speciellt på utgiftsposten restaurangbesök.

Besökare av eget fritidshus

Under vår- och höstperioden intervjuades 85 besökare av eget fritidshus och under högsäsongen 101 stycken. Besökarna av eget fritidshus är den grupp av besökare som stannar längst på Åland, i snitt 4,4 dygn under lågsäsongen och 13,9 dygn under högsäsongen. Det genomsnittliga antalet personer i resällskapet var nästan 2,5 personer.

Tabell 18: Fritidshusägarnas utgifter per person och dygn säsongvis 2003, 1998 och 1995 i 2003 års priser (euro)

Utgiftspost	2003	2003	2003	1998	1998	1995
	Låg	Hög	Totalt	Låg	Hög	Hög
Logi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Restaurang, kafé	1,06	1,72	1,42	1,69	1,54	1,28
Avkoppling, nöjen, kultur	0,15	0,44	0,30	0,50	0,33	0,30
Livsmedel	4,99	6,10	5,59	5,45	6,13	5,10
Souvenirer	0,05	0,02	0,04	0,09	0,20	0,06
Shopping	1,99	4,07	3,12	11,04	3,48	2,06
Alko	0,23	0,21	0,22	0,00	0,02	0,21
Tjänster	0,17	1,81	1,06	1,52	2,31	*
Bensin	0,62	1,21	0,94	0,28	0,88	0,79
Trafikförbindelser på Åland	0,66	0,40	0,52	0,04	0,04	0,21
Övriga utgifter	0,38	0,09	0,22	0,02	0,09	0,17
Total landkonsumtion	10	16	13	21	15	10
Antal intervjuer 2003	85	101	186			

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Fritidshusägarna är alltså den övernattande turistgrupp som spenderar minst per person och dygn. Jämfört med högsäsongen 1998 har konsumtionen ökat en aning, medan den jämfört med lågsäsongen 1998 har sjunkit med cirka 50 procent. En förklaring till detta är att vi i denna undersökning även intervjuat turister i den åländska skärgården, vilka tenderar att spendera mindre än turisterna i övriga regioner (se *tabell 19*). En annan förklaring är att turister i större utsträckning verkar inhandla det de behöver innan de reser till Åland. Utgiftsposten shopping har sålunda sjunkit med 9 euro från cirka 11 euro per person och dygn lågsäsongen 1998 till cirka 2 euro lågsäsongen 2003.

Fritidshusägarnas största utgiftspost är inköp av livsmedel som står för 42 procent av reskassan (se *tabell B7 i bilagan*). På andra plats kommer shopping (23 procent) och på tredje restaurangbesök (11 procent).

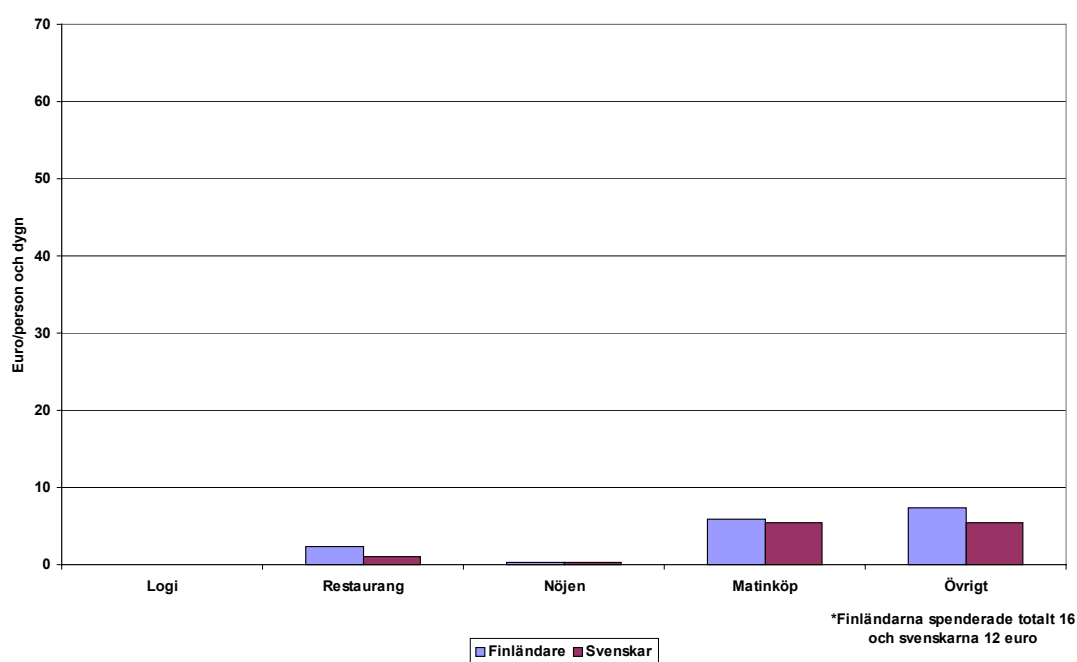
Som vi ser i *tabell 19* är fritidshusägarna i Mariehamn mycket få, då vi lyckades intervjua endast tre stycken.

Tabell 19: Fritidshusägarnas utgifter per person och dygn regionvis 2003 (euro)

Utgiftspost	Landsbygden	Skärgården	Totalt
Logi	0,00	0,00	0,00
Restaurang, kafé	1,00	1,57	1,42
Avkoppling, nöjen, kultur	0,45	0,09	0,30
Livsmedel	6,22	4,83	5,59
Souvenirer	0,06	0,02	0,04
Shopping	3,96	2,37	3,12
Alko	0,16	0,27	0,22
Tjänster	1,09	1,07	1,06
Bensin	1,14	0,71	0,94
Trafikförbindelser på Åland	0,10	0,91	0,52
Övriga utgifter	0,27	0,17	0,22
Total landkonsumtion	14	12	13

Antal intervjuer 89 93 186

Ospecificerat 1 intervju, Mariehamn 3 stycken

Figur 15: Fritidshusägarnas utgifter per person och dygn enligt deras hemland 2003 (euro)

De finländska fritidshusägarna spenderar något mer per person och dygn på posterna restaurangbesök, matinköp och övrigt.

Kryssningsresenärerna och dagsbesökarna

Kryssningsresenärerna och dagsbesökarna är de två turistgrupper som spenderar minst per person och dygn på Åland. Jämförelser med tidigare undersökningars resultat har lämnats bort här, eftersom vi i denna undersökning har valt att redan i detta skede beakta att en stor del av kryssningsresenärerna och dagsbesökarna inte konsumerar på Åland.

Eftersom det var svårt att lyckas fånga tillräckligt många kryssningsresenärer iland, intervjuades även turister ombord på kryssningsfartyg. Det bör dock påpekas att ett stort antal kryssningsresenärer ombord tillfrågades, men att bara en liten del hade varit iland. Förutom dessa kryssningsresenärer intervjuades turister som kommit till Åland med ett utländskt kryssningsfartyg.¹¹

Tabell 20: Kryssningsresenärernas och dagsbesökarnas utgifter per person under deras vistelse på Åland 2003 (euro)

Utgiftspost	Kryssningsresenärer	Dagsbesökare		
	Totalt	Låg	Hög	Totalt
Logi	0,00	0,00	0,02	0,01
Restaurang, kafé	0,29	1,01	2,39	1,50
Avkoppling, nöjen, kultur	0,01	0,03	0,05	0,03
Livsmedel	0,02	0,54	0,28	0,45
Souvenirer	0,04	0,00	0,02	0,01
Shopping	2,58	0,88	0,01	0,57
Alko	0,03	0,00	0,00	0,00
Tjänster	0,00	0,00	0,00	0,00
Bensin	0,00	0,05	0,67	0,28
Trafikförbindelser på Åland	0,02	0,52	1,13	0,74
Övriga utgifter	0,02	0,22	0,00	0,15
Total landkonsumtion	3	3	5	4
Antal intervjuer 2003	50	73	41	114

Största delen av kryssningsresenärerna spenderar inte något på Åland på grund av begränsade möjligheter att konsumera iland genom de turlistor som tillämpas. Det är alltså främst rederierna som erhåller inkomster från det stora antalet kryssningsresenärer som reser till Åland (629.300 stycken 2003). Liksom kryssningsresenärerna har största delen av dagsbesökarna inte spenderat något på Åland.¹²

Utgiftsposten shopping står för största delen av kryssningsresenärernas konsumtion på Åland, medan posterna restaurangbesök och trafikförbindelser på Åland står för en större del av dagsbesökarnas reskassa (se *tabell B8 i bilagan*).

¹¹ Andelen kryssningsresenärer som kommit med fartyg som inte regelbundet trafikerar Åland är dock endast 0,7 procent av totala antalet kryssningsresenärer.

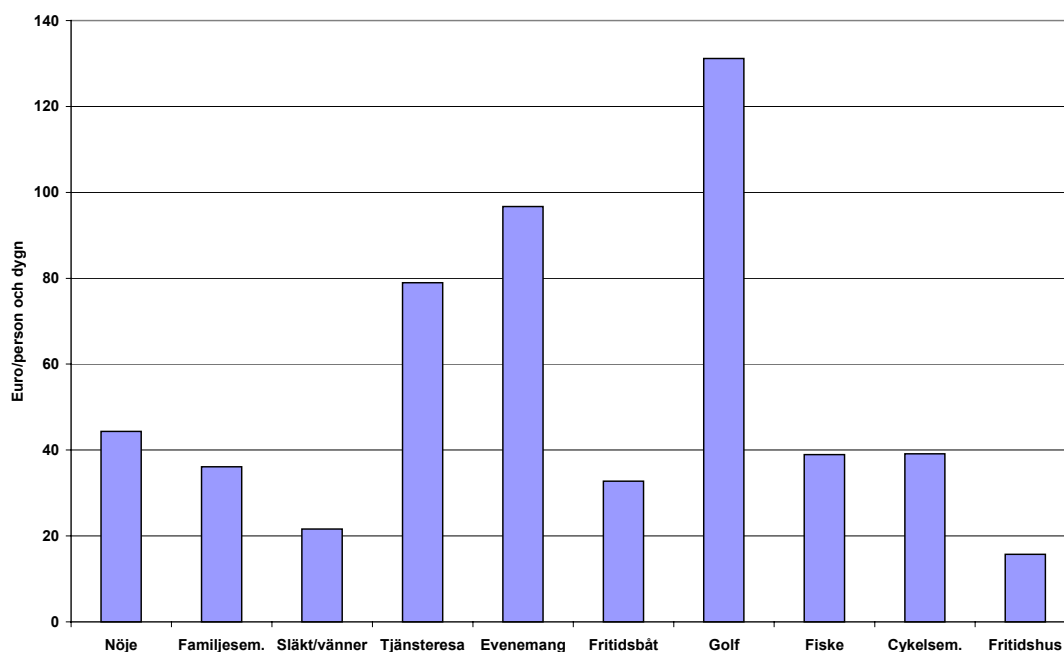
¹² Vi har på basen av intervjuerna ombord antagit att en femtedel av alla dagsbesökare inte har någon landkonsumtion.

3.2 Turisternas utgifter per person och dygn enligt syftet med resan till Åland

Nytt för 2003 års undersökning är att turisterna även tillfrågades om huvudsyftet med resan till Åland (se *blankettens fråga 4 i bilagan*). Det svarsalternativ som flest turister gav var "Nöje, avkoppling" (27 procent) följt av "Familjesemester" (24 procent), "Besöka släkt/vänner" (14 procent) och "Tjänsteresa/konferens/studier" (10 procent). Runt 3 procent av de tillfrågade uppgav alternativen "Fritidsbåt", "Golf", "Sportfiske", "Cykelsemester" respektive "Besöka fritidshus". Det sistnämnda svaret fanns inte uppräknat bland svarsalternativen, men gav trots detta av totalt 68 turister. Resultatet för vissa svarsalternativ till exempel "Båtresan", "Lägerskola/klassresa" redovisas inte på grund av för få svarande.

På basen av turisternas svar har sedan den genomsnittliga dygnskonsumtionen på Åland per turistgrupp enligt resans syfte uppskattats (se *figur 16*). Enligt undersökningens resultat förekommer signifikanta skillnader i de olika turistgruppernas totala landkonsumtion.

Figur 16: Turisternas utgifter per person och dygn enligt syftet med resan till Åland (euro)

Golfturisternas dygnskonsumtion var den klart högsta följt av evenemangsbesökarnas samt affärsmännens/konferensbesökarnas, medan dygnskonsumtionen bland besökarna av släkt och vänner eller eget fritidshus var betydligt lägre. Tittar man lite närmare på exempelvis golfturisternas utlägg per utgiftspost ser man att denna grupp av turister spenderade hela 30 procent av sin reskassa på posten "Nöjen", som till stor del bestod av greenfee-avgifter (se *tabell B9 i bilagan*).

Tabell 21: Turisternas utgifter per person och dygn enligt syftet med resan till Åland 2003 (euro)

Utgiftspost	Nöje avkoppling	Familje- semester	Besöka släkt/vänner	Tjänste- resa	Evene- mang	Fritids- båt	Golf	Sport- fiske	Cykel- semester	Besöka fritidshus
Inkvartering	17	14	3	40	37	5	46	17	14	2
Restaurang, caféer	13	9	6	24	37	9	35	5	13	1
Avkoppling, nöjen, kultur	2	2	1	1	14	1	40	8	2	0
Livsmedel	5	6	5	3	3	9	4	4	6	5
Souvenirer	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Shopping	2	2	2	3	0	1	3	1	1	4
Alko	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Tjänster	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Bensin	1	1	1	2	0	5	0	1	0	1
Trafikförbindelser på Åland	1	1	1	4	4	1	0	2	1	0
Övriga utgifter	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
Total landkonsumtion	44	36	22	79	97	33	131	39	39	16
Antal intervjuer	494	434	254	181	30	65	58	58	59	68

Om man förutom den genomsnittliga dygnkonsumtionen beaktar den genomsnittliga vistelsetiden på Åland (se *tabell 22*), ser man att en golfturnist spenderar cirka 300 euro under sin Ålandsresa, de som varit här på tjänstens vägnar cirka 250 euro och båtturisterna drygt 200 euro. Minst spenderar de vars syfte har varit att besöka släkt och vänner (88 euro).

Tabell 22: Turistgruppernas genomsnittliga utgifter per person under ålandsvistelsen enligt resans syfte

Turistgrupp enligt resans syfte	Genomsnittliga utgifter per person och dygn	Genomsnittlig vistelsetid	Utgifter per person under Ålandsvistelsen
Nöje, avkoppling	44	4,1	181
Familjesemester	36	5,1	184
Besöka släkt/vänner	22	4,1	88
Tjänsteresa	79	3,2	252
Evenemang	97	1,8	177
Fritidsbåt	33	6,3	207
Golf	131	2,3	301
Fiske	39	4,2	165
Cykelsemester	39	3,6	141
Besöka fritidshus	16	8,5	134

Jämförelser med finländares, svensks och övriga nationaliteters utgifter per person och dygn enligt resans syfte har gjorts om antalet svar per kategori varit tillräckligt, det vill säga för syftena nöje, familjesemester, besöka släkt och vänner samt tjänsteresa. De turister som uppgett att resan till Åland var en tjänsteresa spenderade jämfört med de tre övriga turistgrupperna relativt mycket på utgiftsposterna logi och restaurangbesök. Totalt spenderade finländarna på tjänsteresa 77 euro per person och dygn jämfört med

svenskarna som spenderade 67 euro.

3.3 Den genomsnittliga övernattande turistens utgifter per person och dygn

Intressant är att se vad en genomsnittlig turist som övernattat på Åland gör av med per person och dygn. Materialet har viktats enligt inkvarteringsform samt den region (fasta Åland, skärgården) där turisten övernattat. Kyssningsresenärernas och dagsbesökarnas svar ingår sålunda inte i dessa beräkningar, eftersom tabellerna endast beskriver de turister som övernattat på Åland.

Tabell 23: Övernattande turisternas genomsnittliga utgifter per person under ålandsvistelsen enligt den region där turisten övernattat

Region	Genomsnittliga utgifter per person och dygn	Genomsnittlig vistelsetid	Utgifter per person under Ålandsvistelsen
Mariehamn	70	4,1	289
Landsbygden	29	6,8	197
Skärgården	25	7,0	172
Ospecificerat*	33	5,8	187
Turisten i snitt	35	6,3	223

*Grupper består huvudsakligen av camping- och båtturister som övernattat i olika regioner.

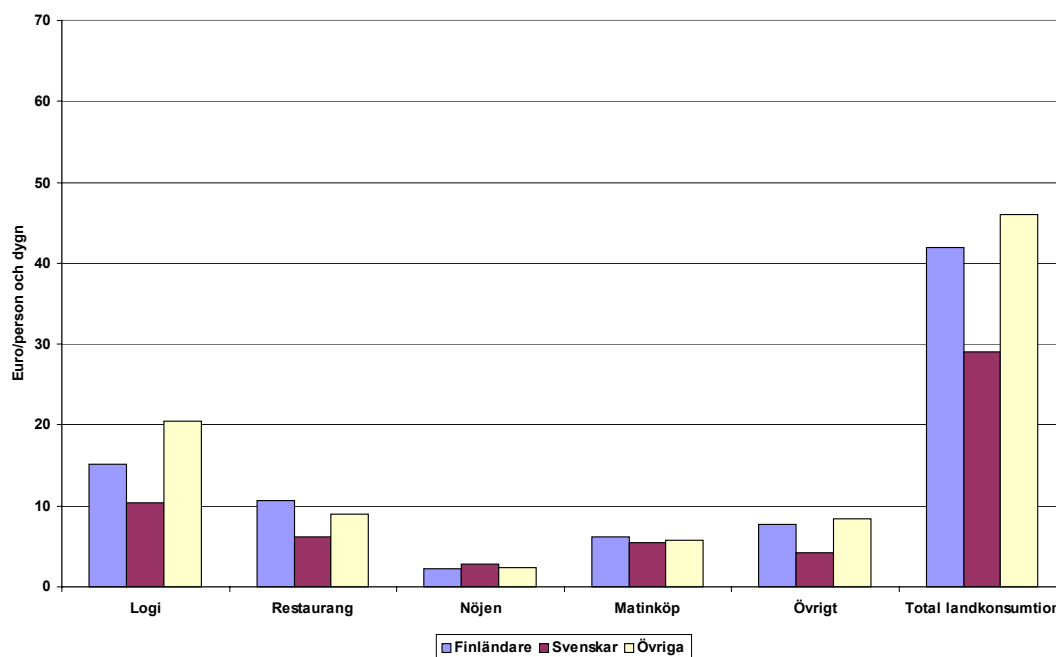
Den genomsnittlige turisten som övernattat på Åland gör uppskattningsvis av med 35 euro per dygn och 223 euro under hela sin vistelse på Åland (se *tabell 23*). Turister som har övernattat i Mariehamn har i snitt gjort av med 70 euro per dygn, medan motsvarande siffra för landsbygden och skärgården är avsevärt lägre. Däremot är den genomsnittliga vistelsetiden på landsbygden och i skärgården längre än i staden. Turister som övernattat i Mariehamn har under sin vistelse på Åland gjort av med 289 euro jämfört med 197 euro på landsbygden och 172 euro i skärgården.

Tabell 24: Övernattande turisternas genomsnittliga utgifter per person under ålandsvistelsen enligt deras hemland

Hemland	Genomsnittliga utgifter per person och dygn	Genomsnittlig vistelsetid	Utgifter per person under Ålandsvistelsen
Finländare	42	5,6	234
Svensk	29	6,9	199
Övrig nationalitet	46	6,9	316
Turisten i snitt	35	6,3	223

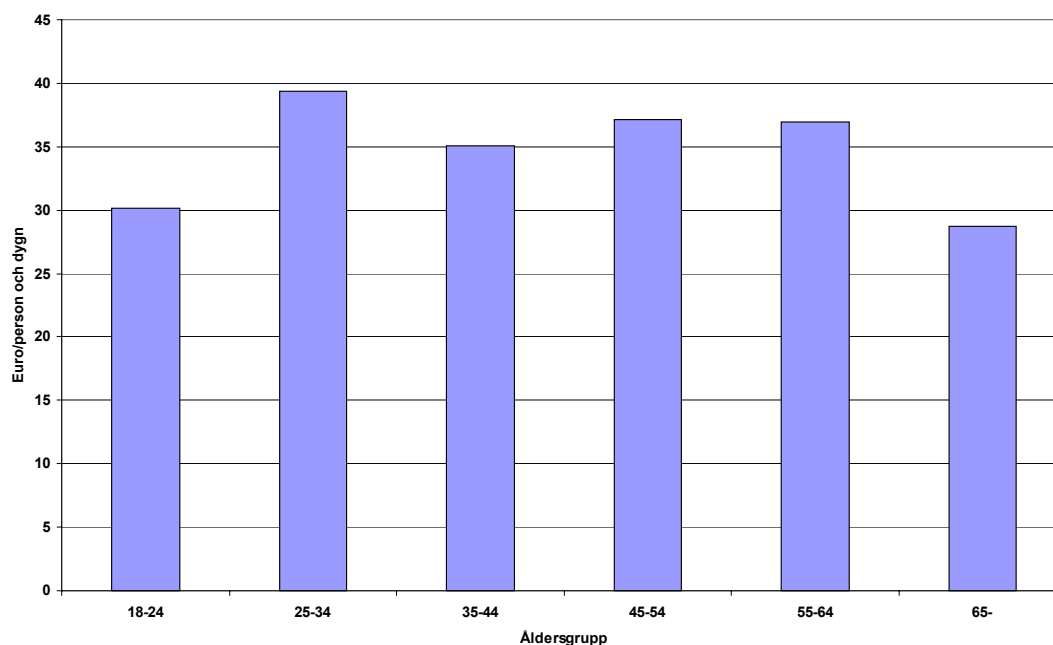
Övernattande svenska turister spenderar i snitt 29 euro per dygn på Åland jämfört med en genomsnittlig finländsk turist som spenderar 42 euro och en turist från något annat land som spenderar 46 euro (se *tabell 24*). En finländsk turist stannar dock en något kortare tid på Åland jämfört med de övriga två turistgrupperna. Under sin vistelse på Åland spenderar turister från övriga länder och finländska turister över genomsnittet på 223 euro, medan svenskarna spenderar under genomsnittet.

Figur 17: Övernattande turisters genomsnittliga utgifter per person och dygn enligt deras nationalitet 2003 (euro)

Turisterna från övriga länder spenderar mer på utgiftsposten logi jämfört med finländarna och svenskarna, medan finländarna spenderar mer på utgiftsposterna restaurangbesök, matinköp och övrigt.

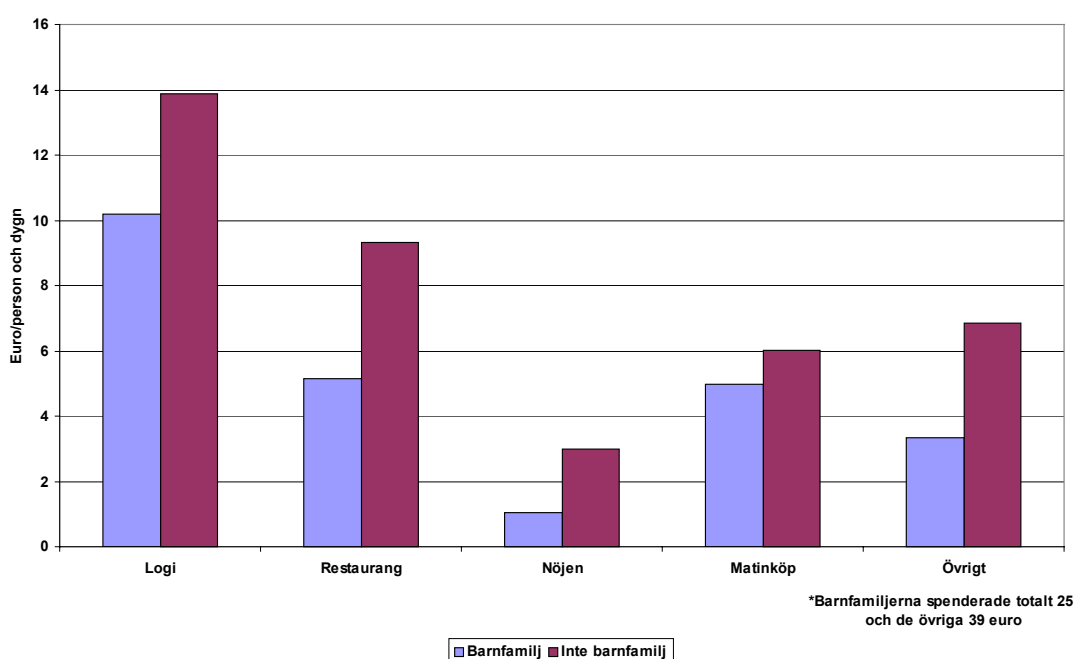
Figur 18: Övernattande turisters genomsnittliga utgifter per person och dygn enligt deras ålder 2003 (euro)

Då man jämför de olika åldersgruppernas totala dygnskonsumtion bland de turister som

övernattat på Åland, kan man konstatera att det inte förekommer några signifikanta skillnader. Däremot förekommer betydande skillnader i de olika gruppernas konsumtion på enskilda utgiftsposter såsom logi, restaurangbesök, shopping, tjänster, bensin och trafikförbindelser inom Åland. Till exempel den yngsta och den äldsta åldersgruppens utgifter på logi är betydligt lägre än de övrigas. De två yngsta åldersgrupperna spenderar dock mer på restaurangbesök jämfört med de övriga och i synnerhet jämfört med den äldsta gruppen.

Figur 19: Övernattande turisters genomsnittliga utgifter per person och dygn enligt familjetyp 2003 (euro)

Barnfamiljernas genomsnittliga dygnskonsumtion per person är signifikant lägre jämfört med konsumtionen bland de intervjuade som inte står för några barns utgifter. Detta gäller samtliga utgiftsposter i *figuren 19*. Den genomsnittliga vistelsetiden för en barnfamilj är också något kortare, 4,9 nätter jämfört med genomsnittet på 6,3.

3.4 Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland

Nytt för denna undersökning jämfört med 1995 och 1998 års undersökningar är att turisterna i samband med utgiftsmetodens intervjuer ombads uppskatta utgifterna för själva transporttjänsten (resebiljetter och eventuella hytter).¹³ Dessutom möjliggör

¹³ Flygresenärernas biljetter samt eventuella inköp på flygfältet i Mariehamn ingår i siffrorna. Resor med skärgårdsfärjorna till och från Åland ingår i utgiftsposten "Trafikförbindelser inom Åland" och faller sålunda bort i redovisningen av konsumtionen under resorna till och från Åland. Konsumtionen ombord på skärgårdsfärjorna redovisas under posten "Restauranger, kaféer".

underlagsmaterialet denna gång en åtskillnad mellan de inköp som gjorts ombord på åländska respektive icke-åländska färjor.

Det bör dock poängteras att turisterna ombads uppskatta ombordspenderingen till och från Åland, vilket betyder att resultatet är en grov uppskattning. Turisterna intervjuades nämligen på Åland och var tvungna att uppskatta ombordkonsumtionen under resan från Åland.

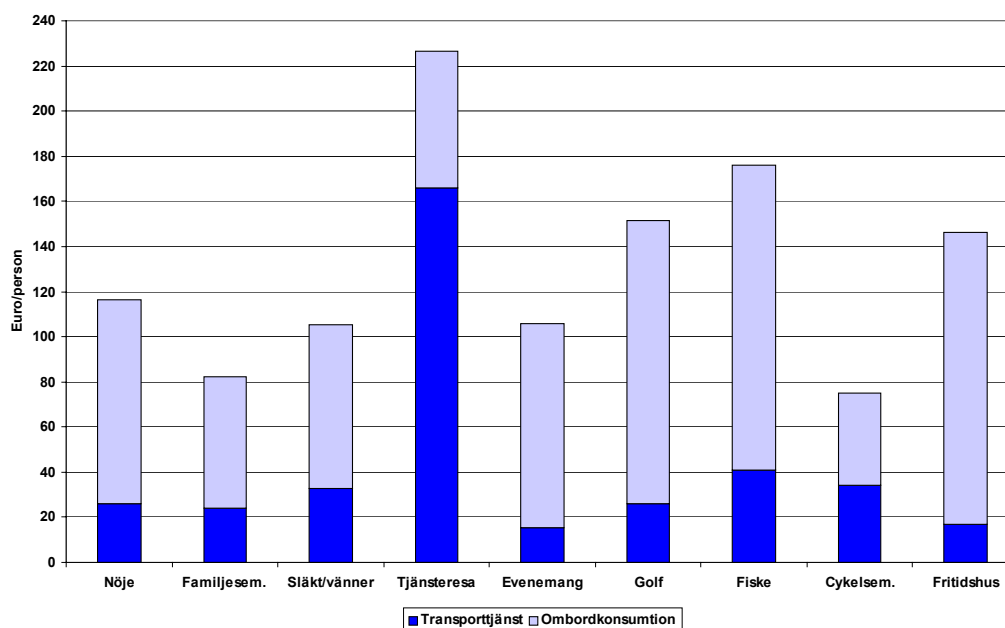
I *tabell 25* jämförs olika turistgruppers genomsnittliga konsumtion under resorna till och från Åland enligt deras inkvarteringsform. Dagsbesökarnas höga kostnad för resorna kan förklaras med att relativt många flygresenärer ingår i denna turistgrupp. Däremot är fritidshusägarnas genomsnittliga utgifter för själva transporttjänsten låg, vilket kan bero på att denna grupp av turister utnyttjar olika rabattsystem såsom möjligheten att köpa årskort på färjorna samt därtill använder de kortare rutterna över Ålands hav.

Tabell 25: Konsumtion per person under resorna till och från Åland 2003 enligt turisternas inkvarteringsform (euro)

Turistgrupp	Transporttjänst (biljetter)	Ombord- konsumtion	Totala resekostnader
Hotellgäster	64	81	145
Gästhemsvärdar	25	72	96
Stugturister	27	82	109
Campingturister	34	61	95
Besökare av släkt/vänner	41	76	117
Fritidshusägare	15	96	111
Kryssningsresenärer	40	151	191
Dagsbesökare	106	65	171

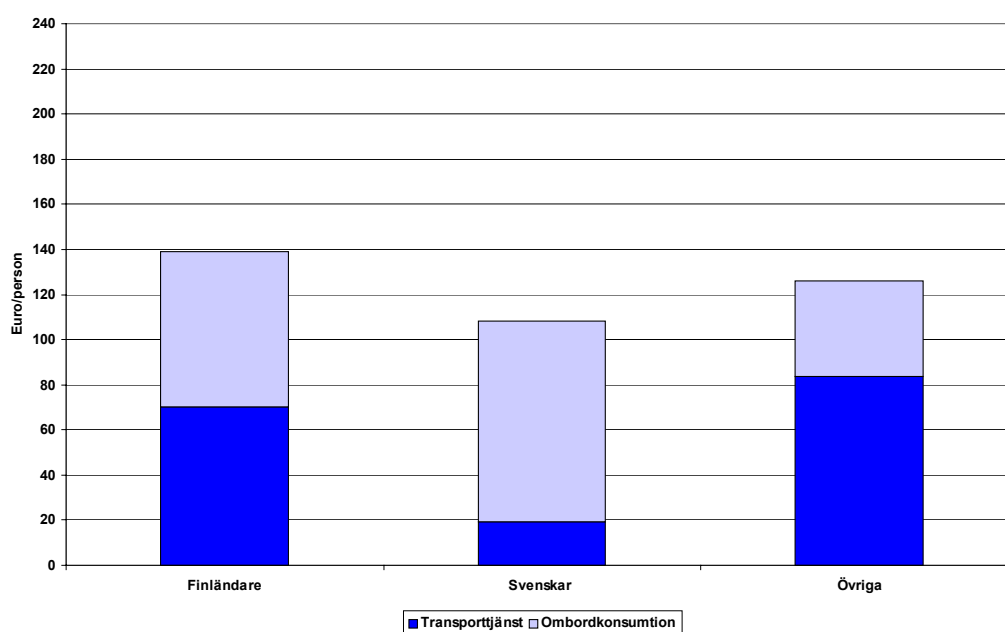
I *figur 20* åskådliggörs skillnaderna i de olika turistgruppernas totala resekostnader enligt resans syfte. Affärsmännens resekostnader är högst, vilket kan förklaras med att en relativt stor andel av dessa besökare flyger till Åland.

Figur 20: Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland 2003 enligt syftet med resan till Åland (euro)

Slutligen jämförs turisternas resekostnader enligt deras hemland. Turisterna från övriga länder har de högsta utgifterna för resorna till och från Åland, då de oftare än de övriga flyger till Åland.¹⁴ Svenskarna spenderar däremot relativt lite på transporttjänsterna, men desto mera ombord. Totalt sett är dock finländarnas resekostnader högst.

Figur 21: Turisternas konsumtion under resorna till och från Åland 2003 enligt deras hemland (euro)

¹⁴ Endast biljettpriset för flygresor mellan Åland och Stockholm, Åbo respektive Helsingfors ingår.

3.5 Övriga resultat

I detta kapitel redogörs kortfattat för resultatet av två tilläggsfrågor som inte har någon direkt betydelse för utgiftsmetoden, men som var av allmänt intresse då ett stort antal turister intervjuades (se *frågorna 16 och 17 i intervjuschemat i bilagan*). I den så kallade hushållsenkäten ingick också frågor om ålänningarnas resor utanför Åland (se *blanketten i bilagan*), vars resultat redogörs för nedan.

Betydelsen av möjligheten att handla tax-free

I slutet av intervjun ombads turisterna uppge hur stor betydelse möjligheten att handla tax-free haft för valet att resa till Åland. Svarsalternativen var 0-4 där 0 stod för "utan betydelse" och 4 stod för "avgörande betydelse". Drygt 80 procent av turisterna svarade på denna fråga, av vilka 66 procent svarade "utan betydelse", 11 procent svarade "1", likaså 11 procent "2", 8 procent "3" och 5 procent svarade att det var av avgörande betydelse. En majoritet av de svarande uppgav sålunda att tax-free möjligheten var utan betydelse, vilket bekräftas av att endast 2 stycken av totalt 1.834 turister gett detta svarsalternativ som huvudsyfte med resan till Åland.

Tittar man lite närmare på vilken typ av turist som gett de olika svaren, kan man se att drygt 80 procent av de som övernattat i skärgården anser att möjligheten att handla tax-free är utan betydelse. Motsvarande andel för de som har övernattat på landsbygden är drygt 50 procent och i Mariehamn 65 procent. Detta beror troligtvis på att en större andel av de som övernattat i skärgården, jämfört med i de övriga regionerna, kommit till Åland från det finska fastlandet med skärgårdsfärjorna.

Jämför man sedan turisternas svar enligt deras nationalitet kan man se att cirka hälften av svenskarna jämfört med tre fjärdedelar av finländarna och 85 procent av de övriga nationaliteterna tycker att möjligheten att handla tax-free är utan betydelse. På motsvarande sätt anser nästan en femtedel av svenskarna att tax-free är av ganska stor eller avgörande betydelse jämfört med knappt en tiondel av finländarna och cirka fem procent av de övriga nationaliteterna.

En jämförelse av hur de olika åldersgrupperna har svarat på frågan visar att 40 procent av de 65 år fyllda anser tax-free handeln vara utan betydelse jämfört med cirka 70 procent av 18-54-åringarna. En femtedel av de 65 år fyllda anser att möjligheten att handla tax-free är av ganska stor eller avgörande betydelse.

Drygt 40 procent av kryssningsresenärerna och nästan 30 procent av dagsbesökarna ansåg att möjligheten att handla tax-free varit av ganska stor eller avgörande betydelse för deras val att resa till Åland. Cirka 70 procent av de som övernattat på Åland anser att möjligheten att handla tax-free varit utan betydelse (80 procent av de med egen fritidsbåt).

Slutligen, om man jämför de olika turistgruppernas svar enligt huvudsyftet med deras resa, kan man konstatera att de som uppgett syftet cykelsemester, sportfiske, fritidsbåt eller besöka släkt och vänner anser att möjligheten att handla tax-free är av mindre betydelse. Däremot anser de som uppgett huvudsyftet nöje/avkoppling eller besöka fritidshus att möjligheten är av större betydelse för deras val att resa till Åland.

Alternativa resmål till Åland

Turisterna tillfrågades även om alternativa resmål till Åland ”Om Du inte hade rest till Åland, vart hade Du rest?”. Av 1.834 intervjuade turister hade 523 gett ett alternativt resmål. Cirka 4 procent av samtliga turister svarade Finlands skärgård och 3 procent Stockholms skärgård inklusive Gotland och Öland. Totalt hade 12 procent valt ett resmål i Finland och 7 procent ett resmål i Sverige. Andra resmål var Baltikum (1,5 procent), övriga Norden (2 procent), övriga Europa (2 procent) och övriga världen (1 procent).

Ålänningarnas resor

Under år 2003 reste nästan 1.770.000 personer inklusive ålänningar till Åland. Eftersom ålänningarnas resor inte kan urskiljas ur inresandestatistiken, så måste dessa resors antal uppskattas. Detta har gjorts med hjälp av hushållsenkätens resultat, enligt vilket en ålänning i åldern 20-80 i snitt reste cirka 10 gånger per år utanför Åland (under perioden 1.10.2002-30.9.2003). De åländska männen reste oftare, 12 gånger, jämfört med kvinnorna som i snitt reste 9 gånger per år. Ålänningarna i åldern 20-80 gjorde sålunda totalt nästan 195.200 resor utanför Åland. Till detta kommer 0-19-åringarnas och de 81 år och äldres resor, vilka uppskattats till cirka 37.800. Ålänningarnas resor under perioden 1.10.2002-30.9.2003 har sålunda grovt uppskattats till 233.000 stycken eller 13,6 procent av det totala antalet inresande, vilket motsvarar nästan 241.000 resor för 2003.

4. Evenemangsundersökningen

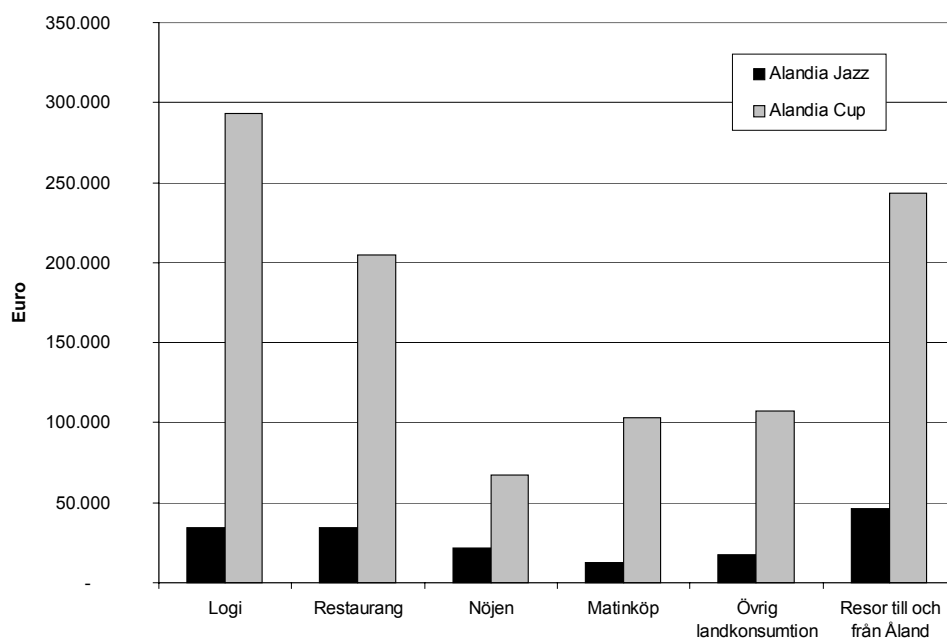
På uppdrag av Mariehamns stad utförde ÅSUB 2003 en evenemangsundersökning, vars syfte var att se på de samhällsekonomiska effekterna av två evenemang som arrangerades i staden.

För att kunna bedöma hur mycket de turister som besöker evenemang spenderar under sin Ålandsvistelse gjordes intervjuundersökningar vid två utvalda evenemang i Mariehamn, ett med kulturell inriktning och ett med inriktning på sport. De evenemang som ingick i undersökningen valdes ut i samråd med Mariehamns stad - Alandia Cup samt Alandia Jazz. Intervjuerna gjordes på plats och målet var att genomföra ca 150 intervjuer per evenemang, sammanlagt alltså runt 300 intervjuer. Intervjuerna gjordes enligt ett fastställt frågeschema, som i stort motsvarar utgiftsmetodens intervjuschema (se *bilagan*).

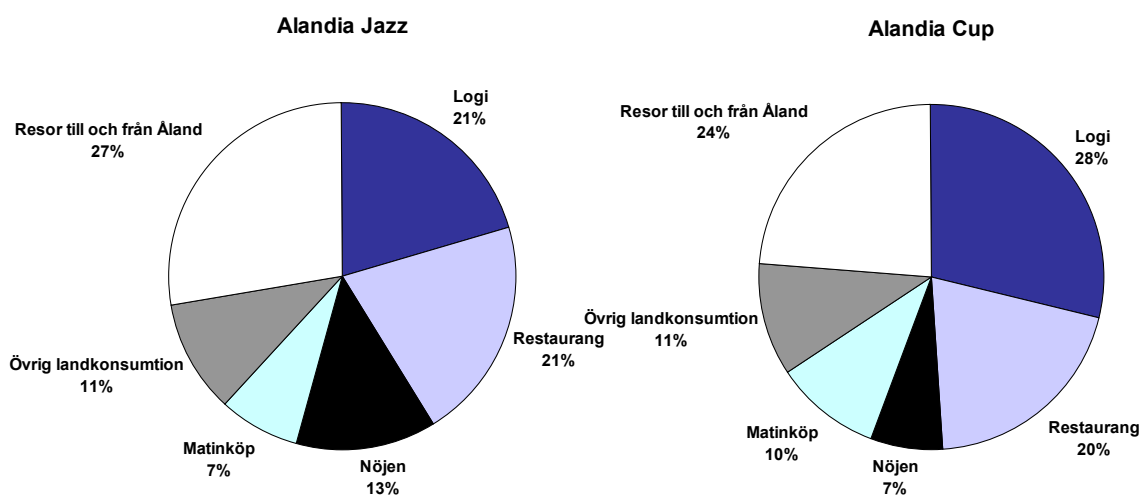
På basen av resultatet från evenemangsundersökningen kan det ekonomiska inflödet till Åland som Alandia Jazz inneburit uppskattas till ca 120.000 euro och för Alandia Cup till ca 775.000 euro. Utöver detta tillkommer besökarnas resor till och från Åland med åländska färjor inklusive spending ombord, vilket för Alandia Jazz skulle betyda ytterligare ca 45.000 euro och för Alandia Cup nästan 245.000 euro (se *figur 22*). Festivalbesökarna köpte alltså varor och tjänster av åländska företag till ett värde av totalt ca 165.000 euro, medan Alandia Cup besökarna spenderade totalt ca 1.020.000 euro under sin vistelse på Åland inklusive resorna till och från Åland.¹⁵ Som framgår av figuren genererar Alandia Cup betydligt mer pengar än Alandia Jazz inom samtliga berörda områden.

Om man endast ser på utläggerna bland de besökare som uppgett att evenemanget var huvudsyftet med resan till Åland (38 procent av Alandia Jazz och 99 procent av Alandia Cup besökarna), så är skillnaden större. Dessa festivalbesökarens penningsspending på Åland samt ombord på åländskt ägda färjor uppskattas nämligen till drygt 95.000 euro jämfört med ca 1.010.000 euro för Alandia Cup.

¹⁵ Dessa siffror ska dock ses som skattningar. Såsom Utrednings- och statistikkontoret vid Stockholms stad uttrycker det "Några helt invändningsfria sätt att beräkna vilka ekonomiska tillskott evenemang av den här typen skapar för den ort där de äger rum finns inte. Det blir alltid frågan om relativt grova uppskattningar."

Figur 22: Evenemangens ekonomiska tillskott per näring (euro)

Enligt *figur 23* överensstämmer fördelningen av de båda evenemangens relativa bidrag till det åländska näringslivet per utgiftspost i stort. Utgiftsposten ”nöjen” är dock av större betydelse för Alandia Jazz festivalen, medan utgiftsposten ”logi” är av större betydelse för Alandia Cup (nästan 30 procent av evenemangets ekonomiska tillskott).

Figur 23: Evenemangens ekonomiska tillskott fördelat per utgiftspost

En jämförelse av Alandia Jazz och Alandia Cup besökarnas genomsnittliga utgifter *per person och dygn* (se tabellerna B10 och B11 i bilagan), visar att en tillrest besökare av Alandia Jazz spenderar betydligt mer jämfört med en besökare av Alandia Cup (68 respektive 38 euro). En förklaring till den lägre genomsnittliga konsumtionen för en besökare av Alandia Cup är att en stor del av deltagarna är pojkar och flickor i elvaårsåldern (även barn under 12 år räknas som en person). Andra förklaringar är att Alandia Cup besökarna stannar i snitt fler dygn samt använder billigare inkvarteringsformer i större utsträckning. Om man endast ser på utläggerna bland de besökare som uppgett att evenemanget var huvudsyftet med resan till Åland, så är skillnaden större (108 euro jämfört med 38 euro). Trots stora skillnaderna i den genomsnittliga dygnskonsumtionen skiljer sig inte en Alandia Jazz och en Alandia Cup besökarens genomsnittliga penningsspending under hela sin vistelse på Åland så mycket från varandra (219 euro respektive 205 euro). Detta beror på att en deltagare av turneringen i snitt stannar 5,4 dygn på Åland jämfört med en festivalbesökare som stannar 3,2 dygn.

En granskning av hur många personer med hemort utanför Åland som besöker/deltar i respektive evenemang ger vid handen att Alandia Cup lockar betydligt fler besökare till Åland (3.750 jämfört med 550 stycken för Alandia Jazz). Vi kan även konstatera att nästan samtliga Alandia Cup besökare troligtvis inte skulle ha kommit till Åland vid det tillfället om inte turneringen ordnats här.

5. Ålands turisminkomster enligt företagens uppgifter

Den bärande metoden i den här undersökningen bygger på att från två håll försöka skatta turisminkomsten inom åländsk samhällsekonomi, dels genom att fråga om turisternas utgifter för olika varugrupper och tjänster, dels genom att fråga företagen om deras försäljning till turister. Metoden har beskrivits närmare i *kapitel 2*. Uppskattningen av turistinkomsterna på basen av företagens inkomster, det vill säga enligt den så kallade *inkomstmetoden*, baseras i första hand på en enkät till åländska företag. Enkätundersökningen genomfördes under senhösten 2003 och riktades till 340 aktiva företag, näringsidkare och lantbrukare. Urvalet stratifierades på basen av företagsstorlek och bransch, så att tyngdpunkten ligger på de större företagen och så att alla branscher finns representerade i tillräcklig utsträckning. Av urvalsföretagen besvarade 198 eller 58,2 procent enkäten. Om svarsprocenten beräknas enligt företagens omsättning var svarsprocenten betydligt högre, eller nästan 98 procent.

Uppgifterna från enkäten har dels kompletterats med information från urvalsföretagen per telefon. Dels har information från ÅSUBs inkvarteringsdatabas använts. Där ingår uppgifter om antalet gästnätter per inkvarteringsanläggning och där finns även uppgifter om inom vilken bransch företaget som driver anläggningen är registrerad. Genom att turismen är säsongbetonad är många inom näringen även verksamma inom andra branscher än ”hotell- och restaurangverksamhet”. Företagen och näringsidkarna är vanligen registrerade enligt företagens huvudbransch. Turismen utgör en naturlig del i det mångsyssleri som är av stor betydelse för den åländska glesbygden och skärgården. De företag som ingår i underlaget för undersökningen står sammantaget för en god bit över 80 procent av det privata näringslivets samlade omsättning på Åland.

Uppgifterna i företagsenkäten gällde situationen för företaget år 2002. Företagens bokslutsuppgifter har sedan räknats upp till 2003 års nivå på basen av uppgifter från det mervärdesskatteregister som ÅSUB har tillgång till. I registret framgår företagens omsättning och löneutbetalningar per månad. Verksamhetsvolymen har skrivits upp från 2002 till 2003 med hjälp av omsättningssumman för alla de branscher som har egentlig omsättning. De branscher som inte har någon omsättning i traditionell bemärkelse, såsom bank- och försäkringssektorn, har skrivits upp på basen av utvecklingen av lönesumman 2002-2003.

Tabell 26 nedan omfattar alla de branscher som enligt företagens uppgifter hade en turisminkomst över 15.000 euro. Turisminkomsten har beräknats på basen av två olika definitioner av turism (se *avsnitt 2.4*). I det första fältet presenteras inkomsterna enligt den snävaste definitionen: den inkomst som uppstår genom försäljning av varor och tjänster till utomåländska turister iland på Åland. I det andra fältet presenteras uppgifterna enligt den bredaste definitionen turisminkomsten: all försäljning till turister som reser till Åland, rese- och turistprodukter som åländska företag tillhandahåller

utanför Åland inklusive ålandsägda fartygs försäljning till turister som inte kommer till Åland samt ålänningarnas inköp av resetjänster av åländska företag. Observera att företagens inkomster motsvarar det mervärdesskattefria priset på varor och tjänster.

Tabell 26: Den turistrelaterade omsättningen per bransch 2003 enligt företagens uppgifter (1.000 euro)

Branschnr (tvåsiffrernivå)	Bransch	Landturismens andel av omsättningen,%	Turisminkomst från land- turismen,1.000 €	Turismens andel av omsättningen, totalt, %	Total turisminkomst, 1.000 €
01, 02	Jord- o skogsbruk, jakt	4,2	905	4,2	905
05	Fiske o vattenbruk	0,2	34	0,2	34
22	Förlagsverksamhet, grafisk produktion	0,8	597	0,8	597
40, 41	El-, gas-, värme- o vattenförsörjning	1,9	632	1,9	632
45	Byggverksamhet	1,6	1.817	1,6	1.817
50	Handel o reparation av motorfordon	4,0	2.323	4,0	2.323
51	Parti- o agenturhandel, ej motorfordon	0,1	194	0,1	194
52	Detaljhandel, rep. av hushållsartiklar	11,3	19.992	11,3	19.992
55	Hotell- o restaurangverksamhet (inkl övr logiverks)	64,4	20.720	64,4	20.720
60	Landtransport	1,7	526	1,7	526
61	Sjötransport	0,8	5.449	85,5	568.932
63	Stödtjänster till transport, resebyråverksamhet	12,9	1.517	75,2	8.818
64	Post- och telekommunikationer	4,2	1.612	4,2	1.612
65	Finansförmedling, bankverksamhet	0,9	1.034	0,9	1.034
70, 74	Andra företagstjänster	1,3	336	1,3	336
92	Rekreations-, kultur- o sportverksamhet	3,7	1.607	81,5	34.949
93	Annan serviceverksamhet	1,5	105	1,5	105
Summa		3,1	59.400	34,8	663.526
Reell tillväxt 1997-2003, %			4,0		21,9

Enligt inkomstmetoden skapade den åländska landturismen en inkomst om cirka 59,4 miljoner euro för det åländska näringslivet. Störst är turisminkomsten inom branschen hotell- och restaurangverksamhet, men även inom detaljhandeln är turisminkomsten betydande. Procentuellt sett är besökarnas konsumtion även av betydande vikt inom branscherna resebyråverksamhet, jord- och skogsbruk samt post- och telekommunikationer. Den totala turisminkomsten uppgick till hela 663,5 miljoner euro enligt den bredaste definitionen på åländsk turism. Enligt den här definitionen uppkommer större delen av inkomsterna inom sjötransportsektorn, resebyråverksamheten samt inom bransch 92 (rekreationsverksamhet mm) som ett resultat av turismen. I den sistnämnda branschen är det framför allt PAFs verksamhet ombord på fartygen som utgör skillnaden mellan den landbaserade och den bredare turisminkomsten.

Den landbaserade turismen har reellt vuxit med ca 4 procent sedan år 1997, det år som ingick i den förra turismundersökningen. Den totala turisminkomsten för åländska företag (inklusive verksamheten utanför Åland, den åländska färjenäringsen samt ålänningarnas egna köp av turismtjänster) har vuxit snabbare, med hela 21,9 procent. Tillväxttakten inom turismnäringen kan jämföras med den allmänna volymökningen inom den åländska ekonomin (mätt i BNP) som uppgick till drygt 10 procent under samma period.

6. En jämförelse av utgifts- och inkomstmetodens resultat

Möjligheterna att direkt jämföra utgifts- respektive inkomstmetodens resultat är begränsade. För det första omfattar företagens totalomsättning som är bas för inkomstmetoden inte *mervärdesskatt*, vilket turisterna naturligtvis betalar i samband med sina inköp. Utgiftsmetodens resultat omfattar således mervärdesskatt vilket inkomstmetodens resultat inte gör.

För det andra blir *definitionen på den totala turisminkomsten*, inklusive försäljning ombord på fartygen med mera, olika i de två metoderna. För den landbaserade turismen har definitionen förenhetligats för att möjliggöra jämförelser (för definitionerna *se avsnitt 2.4*). Men för den turisminkomst som inkluderar utgifter under resan skiljer sig definitionen till sin omfattning. Den totala turistinkomsten enligt *utgiftsmetoden* inbegriper utgifterna för resan till och från Åland samt spenderingen under resan på ålandsägda bolag för turister som reser till Åland. Enligt *inkostmetoden* ingår i den totala turisminkomsten, förutom de inkomster som fångas in genom utgiftsmetoden, tre andra slag av turisminkomster: 1) Ålänningarnas konsumtion av turismtjänster från åländska företag, bl a resebyråverksamhet, 2) Åländska företags turistrelaterade inkomster från verksamhet utanför Åland samt 3) Åländska passagerarrederiernas inkomster från turister som inte kommer till Åland. Jämförelser mellan utgifts- och inkomstmetoden kan således endast göras när det gäller den landbaserade turismen.

För det tredje så är *möjligheterna att göra jämförelser per bransch begränsade*. Utgiftsmetoden ger information om turisternas konsumtionsbeteende och hur mycket de spenderar på olika utgiftsposter, t ex övernattning. Det betyder att resultatet räknas ut på basen av de utgiftsposter turisterna angett. Vid beräkning enligt inkomstmetoden noteras inkomsten i den bransch där företaget är registrerat. Genom att mångsyssleriet är så vanligt inom företagsverksamheten på Åland, och turismverksamhet i sin tur en rätt allmänt förekommande verksamhetsgren inom mångsyssleriet, finns det därmed en hel del inkomster från inkvarteringsverksamhet som enligt inkomstmetoden registreras på andra branscher. Av jordbruksbranschens turistrelaterade inkomster är runt 90 procent inkomster som kommer från stuguthyrning, camping och pensionat. Andra branscher där inkvarteringsverksamhet finns registrerad är byggverksamhet, handel, transportsektorn, företagstjänster och rekreationsverksamhet.

De båda metoderna som används i den här undersökningen har olika fördelar. Inom utgiftsmetoden framgår det tydligare från vilka utgiftsposter turisminkomsten genereras. Där finns inte problemet med företagens branschtillhörighet som kan göra att t ex inkomster från inkvarteringsverksamhet "döljs" i andra branscher. Utgiftsmetoden möjliggör även jämförelser mellan olika turismgruppers penninganvändning på orten, exempelvis mellan olika nationaliteter, mellan de olika inkvarteringsformer som valts eller jämförelser i konsumtionsmönstret beroende på resans syfte. Fördelen med

inkomstmetoden är att den knyter närmare an till beräkningen av nationalräkenskaperna och således blir mer jämförbar med beräkningen av omfattningen på andra branscher inom ekonomin.

Branschindelningen kan inte heller av praktiska skäl vara exakt den samma i utgifts- och inkomstmetoden. I *tabell 27* nedan görs en sammanfattande jämförelse mellan resultaten för de två metoderna på branschnivå. Jämförelsen görs *exklusive mervärdesskatt*, vilket betyder att mervärdesskatten dragits bort från de olika utgiftsposterna enligt utgiftsmetoden samt endast för den *landbaserade turisminkomsten*. Definitionen för den landbaserade turismen är gemensam för de båda metoderna.

Tabell 27: En jämförelse av inkomst- och utgiftsmetodens resultat för vissa branscher 2003

Branscher enligt inkomstmetoden	Utgiftsmetoden	Inkomstmetoden
	1.000 € (exkl. moms)	1.000 €
Hotell- och restaurangverksamhet (55)	35.164	25.802
Detaljhandel (52) mm.	15.613	20.783
Handel och reparation av motorfordon (50)	2.030	2.323
Rekreatiöns-, kultur- och sportverksamhet (92) mm.	4.349	1.641
Företagstjänster, service, stödtjänster till transport mm. (70, 74, 93, 63, 45)	702	3.679
Landtransport (60), sjötransport (61)	1.579	2.526
Övrigt t.ex post- och telekommunikationer (64), bankverksamhet (65)	460	2.646
Totalt	59.897	59.400

Utgiftsposterna enligt utgiftsmetoden och branscherna enligt inkomstmetoden har så långt som möjligt anpassats så att de bättre skall motsvara varandra. Turisminkomsten enligt inkomstmetoden adderar trots anpassningen inte upp till utgiftsmetodens turisminkomst för hotell- och restaurangverksamheten, vilket visar på de beskrivna svårigheterna med att fördela inkomsten till "rätt bransch" med hjälp av inkomstmetoden.

Tabell 28 visar att utgifts- och inkomstmetodens resultat i stort överensstämmer med varandra enligt denna och de tidigare undersökningarnas resultat. Utgående från 2003 års undersökning kan man anta att de turister som kom till Åland 2003 använde cirka 68,7 miljoner euro (59,9 miljoner euro exklusive moms) för inköp av åländska produkter och tjänster. Till detta skall även konsumtionen ombord på färjor ägda av åländska företag räknas, vilken uppgår till 166,9 miljoner euro (164,3 miljoner euro exklusive moms). Konsumtionen ombord på dessa färjor inkluderar i denna undersökning inköpta person-, bil- och hyttbiljetter.

Tabell 28: Turisternas konsumtion iland 2003, 1997 och 1995 i 2003 års priser (1.000 euro)

År	Utgiftsmetoden 1.000 € (exkl. moms)	Inkomstmetoden 1.000 €
1995	31.731	31.544
1997	52.543	53.476
2003	59.897	59.400

7. Turismens roll i den åländska ekonomin

Turismens ekonomiska betydelse varierar beroende på hur man definierar turismen, vilket diskuterats tidigare i resultatredovisningen från projektet. Om man använder det samlade resultatet av turismundersökningen och tillämpar det på nationalräkenskaperna för Åland erhålls följande resultat i termer av bruttonationalprodukt, BNP. Tillämpar man den snävaste definitionen av turism och enbart räknar med turisternas direkta landkonsumtion på Åland, så blir turismens andel 3,1 procent av Ålands totala BNP. Enligt ÅSUBs preliminära beräkningar uppgick Ålands BNP till baspris (motsvarar det som tidigare kallades producentpris) till cirka 838,6 miljoner euro år 2003. Landturismens bidrag till BNP motsvarar därmed ett värde om 26,1 miljoner euro. BNP beräknas på basen av förädlingsvärdet, som således är lägre än den bruttoomsättning som turisminkomsten värderades enligt i kapitel 5 och 6.

Inom nationalräkenskaperna definieras landturismen som turisternas direkta konsumtion på Åland samt ålänningarnas egna köp av resetjänster från till exempel resebyråer. Landturismens andel av BNP stiger då till ca 3,5 procent, vilket motsvarar ett värde om 29,3 miljoner euro.

Om man däremot tillämpar den vidaste definitionen på turismen och ser på resenäringen som helhet inklusive ålänningarnas egen konsumtion av turisttjänster, de åländska företagens turisminkomster utanför Åland samt de åländska passagerarrederiernas totala försäljning till turister, så uppgår turismens andel av BNP till nästan 34,8 procent. Värdet för turismens bidrag till BNP enligt den här definitionen uppgår således till drygt 291,5 miljoner euro. Utvecklingen av turismens BNP från 1997 sammanfattas i tabellen nedan.

Tabell 29: Turismens BNP till baspris (i 2003 års priser)

	1997	1998	1999	2000	2001*	2001*	2002**	2003**
	<i>Grund: Turismundersökningen 1998</i>					<i>Turismundersökningen 2003</i>		
Landturismen *								
Förädlingsvärde, milj euro	34,0	49,8	56,2	49,3	57,8	24,7	30,0	29,3
Andel av BNP	4,5%	6,2%	6,8%	5,9%	7,0%	3,0%	3,7%	3,5%
Turismen totalt								
Förädlingsvärde, milj euro	299,3	307,0	302,4	290,1	285,2	297,7	285,2	291,5
Andel av BNP	39,3%	38,2%	36,8%	34,6%	34,4%	35,9%	35,4%	34,8%

** Prognos för BNP.

I beräkningarna som ligger till grund för tabellen har de nya turismandelarna per bransch, som är ett resultat av den här undersökningen, tillämpats från år 2002. Beräkningarna för åren 1997-2001 baseras på 1997 års turismundersökning. Definitionen på vad som benämns landturism har därtill ändrats i och med den här

undersökningen, så att penningspel och åländska företags övriga turismverksamhet utanför Åland inte ingår i "landturismen" utan endast i "turismen totalt". För att klargöra vad förändringen betyder har år 2001 beräknats på basen av såväl de tidigare som de förnyade grunderna. När resultatet analyseras så här över tiden bör man beakta det åländska näringslivets småskalighet, enskilda större företags agerande kan därmed ge tydliga utslag i siffrorna.

7.1. Turismens indirekta effekter på Ålands ekonomi

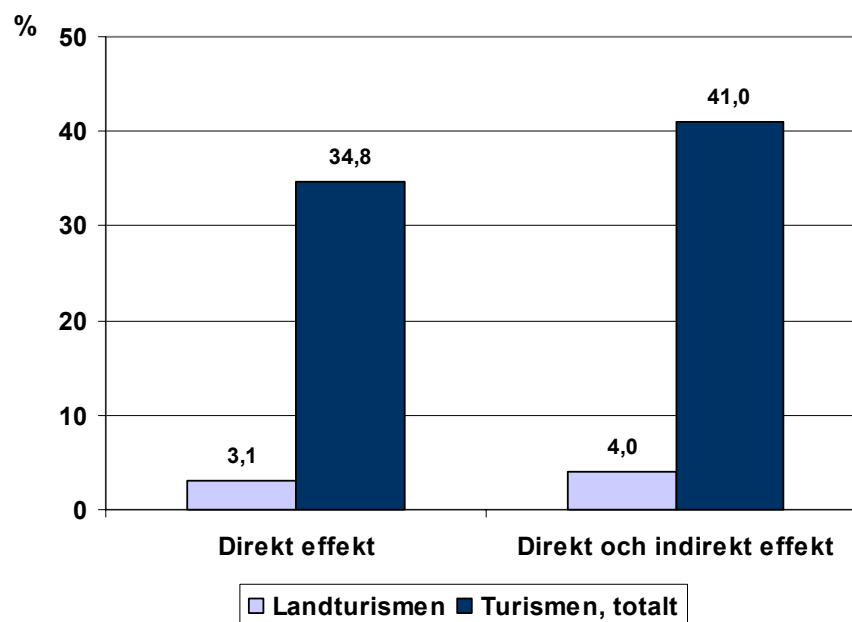
Turismens andel av totalproduktionen varierar mycket mellan olika branscher, olika branscher är således olika mycket beroende av turismnäringen. Stora delar av tillverkningsindustrin har inga direkta inkomster från turismen, medan hotell- och restaurangbranschen får över 60 procent av sina inkomster genom försäljning direkt till turister. Inom sjötransportsektorn står försäljningen till turister för runt 85 procent av den totala försäljningen.

Turistnäringen har dock större betydelse för den åländska ekonomin än vad dessa direkta inkomsteffekter ger vid handen, näringen har indirekta kringeffekter i ekonomin. De indirekta effekterna uppkommer genom företag och branscher som fungerar som underleverantörer till de företag som har direkta turisminkomster. Också branscher som inte har någon direktförsäljning till turister påverkas därmed av aktiviteterna inom turismbranschen.

För att mäta värdet på de indirekta effekterna av turismen görs en *input-output analys*. I den analysen används så kallade input-output tabeller som beskriver de ekonomiska relationerna mellan olika branscher inom ekonomin, alltså hur stor andel av insatsvarorna och -tjänsterna i varje bransch som upphandlas från den egna branschen respektive från andra branscher.¹⁶ Genom handeln mellan branscherna har varje näringsgren spridningseffekter till övriga delar av ekonomin. I analysen tillämpas de direkta effekterna för varje bransch på input-output matrisen. Resultatet blir ett samlat värde per bransch för de direkta och indirekta effekterna sammantaget.

Resultatet av analysen presenteras i *figur 24* nedan. De direkta effekterna av landturismen respektive turismen totalt framgår av de två första staplarna och det samlade värdet av direkta och indirekta effekter av de två följande staplarna.

¹⁶ I beräkningen används den så kallade inversmatrisen från input-output tabellerna för Åland (Statistikcentralen, Nationalräkenskaper 2000:19).

Figur 24: Turismens direkta och indirekta betydelse för Ålands BNP i procent

De indirekta effekterna av turismen är betydande. Turisternas landkonsumtion på Åland skapar en produktionsökning som tillsammans med de direkta effekterna motsvarar ungefär 4 procent av Ålands totala BNP. De samlade direkta och indirekta effekterna för turismen som helhet motsvarar hela 41 procent av BNP.

Intressant vid analysen av de indirekta effekterna är deras *relativa omfattning*. Trots att de indirekta effekterna i absoluta tal är mer omfattande när den sjöbaserade turismen och den turismförsäljning som är riktad utanför Åland beaktas, så är de relativa spridningseffekterna större inom landekonomin. För varje turismeuro som spenderas iland skapas ytterligare indirekta turisminkomster om 0,3 euro. Resultatet för hela turismbranschen visar på motsvarande sätt att för varje euro som spenderas av turisterna direkt, skapar kringeffekterna 0,2 euro i tilläggsinkomster inom den åländska ekonomin som helhet. Skillnaden beror på att importandelen är aningen lägre för landproduktionen. Inom den del av den åländska landekonomin som har inkomster från turismen görs således inköpen i större utsträckning från andra åländska leverantörer, än vad fallet är för de branscher som har inkomster från turismverksamheter utanför den åländska landekonomin.

En analys av de indirekta effekterna per bransch visar på att förutom de branscher som också har stora direkta inkomster från turismen, dvs inkvartering och handel, transportbranschen samt branschen för övriga tjänster, så drar även branschen energi- och vattenförsörjning samt primärnäringsarna betydande fördel av turismnäringen via dess kringeffekter. Minst beroende av turismen är finanssektorn och byggbranschen.

Det bör dock framhållas att resultatet från *input-output analysen* bör tolkas med viss försiktighet. Input-output modellerna bygger nämligen på vissa begränsande antaganden: De ekonomiska relationerna mellan branscherna antas vara fasta, priserna är konstanta och alla produktionsfaktorer (arbete och kapital) antas vara oändligt tillgängliga. I det verkliga ekonomiska livet är detta naturligtvis inte fallet. Det betyder att om turisterna plötsligt skulle försvinna skulle det i ett verkligt scenarium ske gradvisa anpassningar. Relationerna mellan branscherna skulle förändras, arbetskraften är liksom kapitalet rörligt, och priserna påverkas av utbud och efterfrågan. Anpassningsmekanismerna innebär att lönsammare branscher på sikt växer mer än mindre lönsamma. Input-output modellerna har alltså en tendens att överskatta effekterna inom ekonomin, och det här felet blir vanligen proportionellt sett större ju större förändringar man försöker analysera med modellerna. Input-output analysen visar dock att turismen har en stor betydelse för den åländska ekonomin av idag och det gäller inte minst när man ser på turismsektorn med dess vidaste definition.

7.2. Turismens sysselsättningseffekter

Turismnäringen har inte bara betydelse för företagens inkomster och för bruttonationalprodukten. Näringsen skapar via företagen även betydande sysselsättningseffekter både på och utanför Åland. För att göra analysen av sysselsättningen samstämmig med den analys som gjorts av inkomsteffekterna avgränsas analysen här till de *åländska företagen*. Det betyder att vi i granskningen av sysselsättningen nedan inte har beaktat de arbetsplatser som den åländska turismen skapar inom exempelvis svenska rederier. Analysen beaktar i första hand inte heller den sysselsättning åländska rederier skapar för sjömän bosatta utanför Åland. Vi har dock som ett tillägg beräknat även den effekten inom sjötransportsektorn. Det bör också framhållas att analysen gäller sysselsättningseffekterna inom den *privata sektorn*, eftersom den i likhet med inkomstanalysen bygger på information om de åländska företagen.

Turismens direkta sysselsättande effekter antas här motsvara turismens andel av inkomsterna i varje bransch. I *tabell 30* nedan har endast de branscher som har en turisminkomst över 15.000 euro tagits med (jämför *tabell 26*). Metoden är den samma som använts i de tidigare turismundersökningarna. I tabellen presenteras först det totala antalet sysselsatta ålänningar inom den privata sektorn per bransch och därefter sysselsättningseffekterna för den snävaste definitionen av landturism och slutligen för den vidaste definitionen av turismen totalt. För bransch 61, Sjötransport, presenteras två uppgifter för totalturismens sysselsättningseffekter. En uppgift där endast ålänningar sysselsatta ombord på åländska fartyg ingår och en uppgift där ombordanställda icke-ålännningar på åländska fartyg har inkluderats (inom parentes). De senare ingår inte i totalsumman för turismens sysselsättande effekt, men har tagits med för att visa på

volymen arbetstillfällen som skapas som ett resultat av turisminkomsten inom den åländska passagerarsjöfarten.

Tabell 30: Turismens direkta sysselsättningseffekter per bransch inom privata sektorn

Branschnr (tvåsiffernivå)	Bransch	Antal sysselsatta ålännningar inom privata sektorn*	Antal sysselsatta, landturismen	Antal sysselsatta, turismen totalt
01, 02, 05	Jord- o skogsbruk, jakt, fiske	759	28	28
22	Förlagsverksamhet, grafisk produktion	179	1	1
40, 41	El-, gas-, värme- o vattenförsörjning	50	1	1
45	Byggverksamhet	737	12	12
50, 51	Handel o reparation av motorfordon, parti- o agenturhandel	485	8	8
52	Detaljhandel, rep. av hushållsartiklar	840	95	95
55	Hotell- o restaurangverksamhet (inkl övr logiverks)	390	251	251
60	Landtransport	318	5	5
61	Sjötransport	1 339	11	1 145
	<i>inkl. icke-ålännningar ombord på åländska fartyg</i>	<i>(3 396)</i>		<i>(2 904)</i>
63	Stödtjänster till transport, resebyråverksamhet	66	9	50
64	Post- och telekommunikationer	76	3	3
65	Finansförmedling, bankverksamhet	353	3	3
70, 74	Andra företagstjänster	303	4	4
92	Rekreatiöns-, kultur- o sportverksamhet	123	5	101
93	Annan serviceverksamhet	134	2	2
Antal sysselsatta		7 988	438	1 709
Andel av sysselsättningen, %		100,0	5,5	22,9

*) Antalet sysselsatta gäller situationen 1.1.2001, uppgifterna har inte skrivits upp till 2003 års nivå

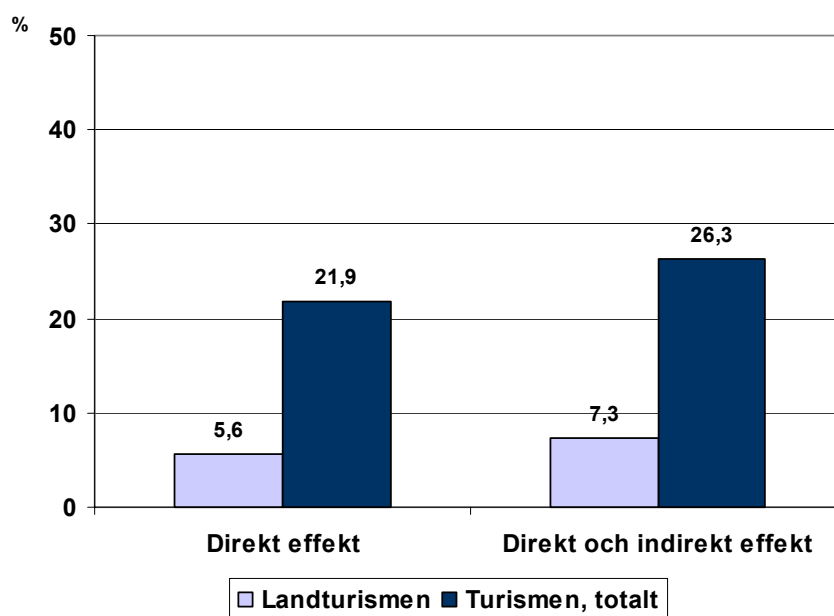
Resultatet ligger i nivå med de beräkningar som gjordes i rapporten från 1998. Landturismen står för ungefär 5,5 procent av sysselsättningen av ålännarna inom den privata sektorn och för närmare 23 procent av sysselsättningen, om turisminkomsterna totalt beaktas. De relativa andelarna har till och med ökat en aning jämfört med resultatet i 1998 års rapport. Sysselsättningseffekterna av turismbranschen inom landekonomin är förhållandevis större än inkomsteffekterna, när siffrorna sätts i relation till näringslivet som helhet. Det beror på att turismnäringen, som är en tjänstenäring, är jämförelsevis personalintensiv, medan t ex industribranschen är mera kapitalintensiv i sin produktion. Effekterna på sysselsättningen är således betydande inom hotell- och restaurangbranschen, detaljhandeln och även inom lantbruket. Ser man till turismsektorn i sin helhet är inverkan naturligtvis avsevärd inom sjötransportsektorn, men även inom rekreatiönsbranschen skapas relativt många arbetsplatser.

Betonas bör att grunduppgifterna per bransch gäller sysselsättningssituationen vid ingången av år 2001. Aktuellare siffror än så finns inte att tillgå när det gäller på Åland bosatta inom hela den privata sektorn. Antalet sysselsatta inom ekonomin som helhet har ökat en aning sedan dess, men merparten av tillväxten har skett inom den offentliga sektorn. Eftersläpningen i siffrorna gör dock att sysselsättningseffekterna för turismen förmodligen är lite underskattade absolut sett. Ett annat faktum som gör att turismens effekter på sysselsättningen kan vara lågt skattade i tabellen ovan är att

säsongsarbetskraften inte kommer fram i sin helhet inom sysselsättningsstatistiken. Problemen var likväl de samma vid de turismundersökningar som tidigare gjorts på Åland.

På samma sätt som de indirekta effekterna av turisminkomsten beräknades med hjälp av input-output metoden i *avsnitt 7.2* ovan, kan indirekta effekter för sysselsättningen räknas fram. Förändringar i branschernas inkomster får återverkningar även på sysselsättningen. I analysen av de indirekta effekterna på sysselsättningen har endast ålänningar anställda inom den åländska privata sektorn beaktats.

Figur 25: Turismens direkta och indirekta sysselsättningseffekter i procent av de sysselsatta ålänningarna

Även när det gäller sysselsättningen är turismens indirekta effekter betydande. Turisminkomsterna inom åländsk landekonomi skapar sammantaget en sysselsättning som motsvarar 7,3 procent av ålänningarnas sysselsättning inom den privata sektorn, om de direkta och indirekta effekterna summeras. För turismen som helhet motsvarar de samlade effekterna 26,3 procent av sysselsättningen. De totala sysselsättningseffekterna är en aning större än vad som var fallet i den undersökning som gjordes för 5 år sedan. Att sysselsättningseffekten är förhållandevis lägre än inkomsteffekten av turismbranschen som helhet, inklusive verksamheten utanför Åland, har att göra med att endast de sysselsatta som är bosatta på Åland har tagits med i analysen. Angreppssättet har valts för att få fram effekten på den åländska arbetsmarknaden samt för att göra jämförelser med tidigare undersökningar möjliga. Sjöfarten har emellertid en särställning inom åländsk ekonomi genom den betydande sysselsättning den skapar även utanför Åland.

De relativa förändringar som sker om inkomsterna från turismen ökar är på samma nivå som inkomstanalysen gav vid handen. Likaså är det samma branscher som inkomstmässigt är beroende av turismen, som är det när det gäller sysselsättningen. Detta följer också av den metod vi valt för beräkning av sysselsättningseffekterna. Däremot skiljer graden av beroende mellan branscherna, så att de branscher som har högre personalintensitet även är mer beroende av turismen sysselsättningsmässigt.

Även när det gäller sysselsättningseffekterna skall resultatet av input-output analysen tolkas med viss försiktighet, eftersom metoden är statisk i sitt angreppssätt och inte beskriver de anpassningsprocesser som tar vid när större förändringar sker inom en ekonomi. Sysselsättningseffekterna av turismen är dock betydande och dess relativa andel av arbetsmarknaden så pass stor att en omfattande anpassning av arbetsmarknaden skulle behövas om turismens betydelse minskade väsentligt.

8. Andra undersökningars resultat

I detta kapitel presenteras resultatet från två undersökningar: *Inkommande besökare i Sverige 2002* och *Survey of visitors to Bornholm, January-December 2002* samt uppgifter ur *Gotland i siffror 2003*. Dessutom har vissa resultat från den svenska Rese- och Turistdatabasen använts. De andra källornas resultat är delvis jämförbara med denna undersöknings resultat, till exempel gällande den genomsnittliga dygnskonsumtionen samt andelen svarande enligt inkvarteringsform eller syftet med resan.

Sverige 2002

Konsumentundersökningen om Inkommande Besökare I Sverige (IBIS) 2002 har utförts av Statistiska centralbyrån på uppdrag av bland andra Turistdelegationen. Syftet med undersökningen är att förse intressenter inom turistnäringen med informations- och beslutsunderlag om utländsk turism.

Undersökningen har genomförts med hjälp av intervjuer (17.695 stycken) med utländska besökare när de lämnar Sverige via ett antal större gränsövergångar, färjelägen och internationella flygplatser. Personer permanent bosatta i Sverige ingick sålunda inte.

En fjärdedel av alla utländska flerdagsbesökare kom från EU-länder bland annat fördelat på Tyskland (23 procent), Danmark (18 procent), Finland (11 procent), Storbritannien (7 procent). Dessutom kom 4 procent vardera från USA och Östeuropa. Cirka 35 procent av turisterna kom med vardera färja och flyg samt en fjärdedel med bil.

Den vanligast använda inkvarteringsformen var stuga (31 procent), följt av hos släkt och vänner (26 procent), hotell och pensionat (16 procent) och camping (13 procent). Nästan hälften (47 procent) av de utländska flerdagsbesökarna besökte Sverige för fritidsändamål, en tredjedel var på tjänsteresa och 15 procent besökte släkt och vänner.

Under år 2002 genomfördes totalt 14,2 miljoner utländska besök i Sverige, av vilka drygt hälften övernattade. Detta gör i snitt nästan en övernattande turist per svensk invånare. De flesta besökarna stannade i snitt 8 nätter i Sverige. Vistelsetiden varierade beroende på syftet med resan. De som besökt släkt och vänner stannade i snitt 10 nätter, de som var på fritidsresa stannade 7 nätter och de som var på affärsresa 4 nätter.

Den genomsnittliga besökaren spenderade 68 euro per dag. Denna höga dygnskonsumtion kan förklaras med att affärsmännen drog upp genomsnittet, de spenderade 114 euro per dag. De flesta utländska flerdagsbesökarna uppgav nämligen att de spenderade mellan 22 och 54 euro per dag. De som besökte släkt och vänner

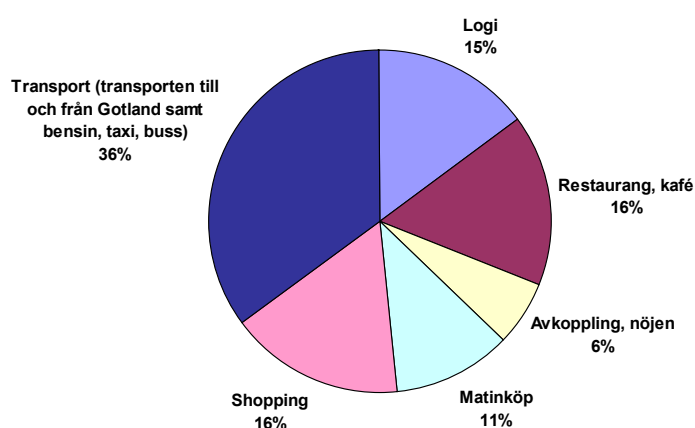
spenderade minst, 45 euro per dag och de som var på fritidsresa 46 euro. Ser man på penninganvändningen per nationalitet så kan man konstatera att besökare från Afrika, USA, Storbritannien och Asien spenderade mest per dag. Tyvärr undersöktes inte penningsspenderingen på olika utgiftsposter. Jämfört med den genomsnittliga övernattande turistens utgifter per person och dygn på Åland (35 euro) är genomsnittet på (68 euro) högt, men jämfört med det belopp som flest besökare uppgett (22-54 euro) så överensstämmer det väl.

Gotland 2002

Turismnäringen är en viktig del av den gotländska ekonomin och antalet besökare ökar för varje år. Den största delen av besökarna kommer från övriga Sverige, främst Mälardalen, medan de flesta utländska besökarna kommer från Tyskland följt av Norge, Finland och Danmark.

Enligt uppgifter från Gotlands Turistförening spenderade besökarna på Gotland under 2002 cirka 150,7 miljoner euro. Utgiftsposten transport (inklusive taxi, buss, bensin samt transporten till och från Gotland) stod för 36 procent av turisternas konsumtion, medan logi, restaurangbesök och shopping stod för 16 procent vardera (se *figur 26*).

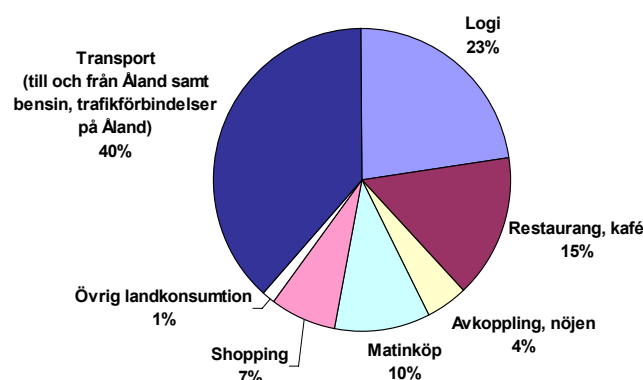
Figur 26: Turisternas konsumtion på Gotland 2002 (150,7 miljoner euro) per utgiftspost

För jämförbarhetens skull har till den landbaserade turisminkomsten på Åland adderats kostnaderna för transporttjänsten till och från Åland (exklusive ombordspenderingen) i *figur 27*. Vi kan sålunda se att turisternas penningsspendering på utgiftsposterna restaurangbesök, matinköp och avkoppling, nöjen i stort överensstämmer, medan utgiftsposten logi är lägre på Gotland (15 procent) jämfört med på Åland (23 procent).

Däremot spenderar turisterna på Gotland mer på shopping (16 procent) jämfört med turisterna på Åland (7 procent).

Figur 27: Turisternas konsumtion på Åland 2003 (104,9 miljoner euro) per utgiftspost

Bornholm 2002

Sedan sommaren 1995 har Center for Regional- og Turismeforskning (CRT) på Bornholm gjort enkätundersökningar bland turisterna på Bornholm. Under det första året intervjuades personer som anlände och avreste från Bornholm med båt och flyg. Sedan sommaren 1996 intervjuades endast personer som reste från Bornholm med båt. Huvudsyftet var att ge en omfattande beskrivning av besökare av Bornholm. Enkätundersökningen har gjorts under sju och ett halvt år och är troligen den största av sitt slag i Danmark. På grund av kostnaderna och organisationsförändringar inom CRT, var undersökningen från 2002 den sista av sitt slag på Bornholm.

Varje år intervjuades fler än 3.000 resande fördelat på cirka 1.000 bornholmare och cirka 2.000 turister. Under 2002 kom cirka 595.000 besökare som stod för 4,3 miljoner övernattningar. Huvudmarknaden för Bornholm är övriga Danmark, men också Tyskland och Sverige.

Rapporten från år 2002 täcker ett representativt urval av besökare och boende på Bornholm som lämnade Bornholm med färjor under perioden 1 januari – 31 december. Den genomsnittliga storleken på resesällskapet var just under 3 personer som i snitt stannade 6,8 dagar. En femtedel av besökarna hade barn under 15 år med sig. Drygt 30 procent av besökarna övernattade i stugor samt en fjärdedel vardera på hotell och hos släkt och vänner.

En genomsnittsbesökare spenderar totalt 289 euro under sin vistelse på Bornholm, vilket inkluderar resekostnaden till och från ön. Detta motsvarar 48 euro per dygn. Tyvärr ställdes inte några frågor om utgifterna på olika utgiftsposter. Turisterna ombads även uppge vad de tyckte om prisnivån på Bornholm: 10 procent uppgav dålig eller inte bra nog, 36 procent lagom, 31 procent bra, och 23 procent utmärkt.

Majoriteten av besökarna under 2002 uppgav att de var på semester, 18 procent uppgav både semester och besök av släkt och vänner, 12 procent uppgav endast besök av släktingar och vänner, 7 procent var på tjänsteresa och 4 procent besökte en sporthändelse. Turisterna skulle även ange om de deltagit i olika rekreativaktiviteter: till exempel 88 procent hade bara kopplat av, 81 procent hade kört runt med bil, 80 procent shoppat, 66 procent ätit ute, 25 procent hade cyklat och 5 procent golfat.

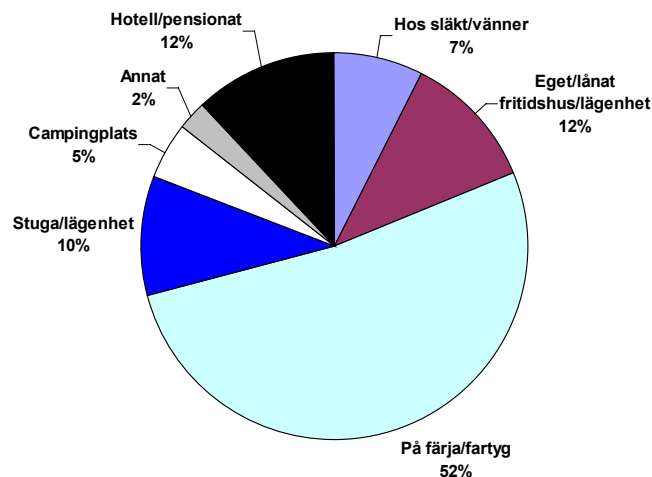
En övernattande turist på Åland spenderar i snitt 35 euro per dygn och 223 euro under hela sin Ålandsvistelse. Detta är lägre än 289 euro, som en genomsnittsbesökare spenderar under sin vistelse på Bornholm. Man bör dock poängtera att i detta ingår resekostnaderna till och från Bornholm, vilket det inte gör för den övernattande turisten på Åland.

Svenska TuristDatabasen, 1989-2002

Den svenska Rese- och Turistdatabasen (TDB) är en databas som innehåller uppgifter om svenskarnas resvanor i Sverige samt till utlandet, på fritiden och i tjänsten. Databasen bygger på månatliga telefonintervjuer med 2.000 svenska hushåll, cirka en kvarts miljon resor finns lagrade från starten 1989, av vilka drygt 2.000 gällde resor till Åland. För att få ett tillräckligt stort underlag har samtliga intervjusvar ända från 1989 till och med december 2002 gällande svenskarnas resor till Åland använts.

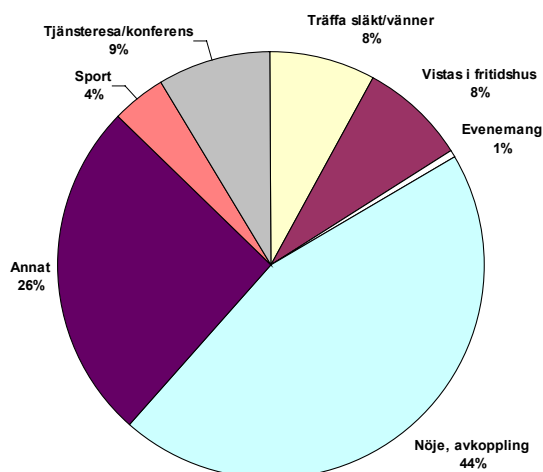
Vi kan se att fördelningen av de svenska turisternas övernattningar enligt inkvarteringsform på Åland grovt överensstämmer med ÅSUBs uppgifter (se *figur 28*). De svenska kryssningsresenärernas andel är enligt TDB större än ÅSUBs uppgifter för det totala antalet kryssningsresenärer. Detta är emellertid förståeligt, eftersom en stor del av kryssningsresenärerna är svenskar.

Figur 28: De svenska turisternas övernattningar på Åland respektive på färjor/fartyg fördelade på inkvarteringsform 1989-2002 (Källa: TDB)

Även då det gäller syftet med svenskarnas resa till Åland överensstämmer TDBs och denna undersöknings resultat i stort, åtminstone vad gäller ordningsföljden på de vanligaste svarsalternativen (se *figur 29*). Det vanligaste svarsalternativet bland svenskarna var "nöje/avkoppling", vilket det även var för samtliga turister i denna undersökning. Även uppgiften om att en tiondel av svenskarnas resor till Åland är tjänsteresor överensstämmer. Ett annat relativt vanligt svarsalternativ enligt TDB och denna undersökning var "träffa släkt och vänner" som 8 respektive 14 procent av de svarande gett.

Figur 29: En indelning av de svenska turisterna på Åland 1989-2002 enligt syftet med resan till Åland (Källa: TDB)

9. Avslutande diskussion

Inom ramen för undersökningen om turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2003 har det gjorts en omfattande datainsamling. Sammantaget har över 2.100 turister intervjuats.¹⁷ Dessa turister har svarat på frågor för hela sitt resesällskap, vilket betyder att information från över 5.300 turister har använts som underlag för undersökningen. Uppgifterna om företagets inkomster från turismen baseras på information från ungefär 250 företag som sammantaget står för över 80 procent av det privata näringslivets omsättning på Åland. Informationen har dels samlats in genom enkäter, dels har ÅSUBs databas över inkvarteringsföretag använts som grund. Undersökningens omfattande underlagsmaterial har gett en god grund för resultatens tillförlitlighet, vilket även det faktum att resultaten från inkomstmetoden och utgiftsmetoden ligger så nära varandra bekräftar.

De omfattande kontakter med såväl turister som företagare, som undersökningen inneburit för ÅSUB, har även gett en god inblick i den betydelse turismen har för åländsk samhällsekonomi, och även i den bredd turismen har i sina återverkningar i hela samhället. Under 2003 tog Åland emot över 460.000 övernattande turister, vilket betyder närmare 18 övernattande turister per invånare på Åland. Dessa turister stannade sammantaget ungefär 1.807.000 nätter på Åland under 2003. Om vi inberäknar dagsbesökarna och kryssningsresenärerna kom sammantaget drygt 1,55 miljoner besökare till Åland under året vilket motsvarar runt 59 besökare per invånare.

Inkomst- och sysselsättningseffekterna har i undersökningen visat sig vara betydande. Den landbaserade turismen skapar sysselsättning inom alla regioner på Åland och utgör dessutom en viktig del av inkomstförsörjningen för många lantbruksföretagare och mångsysslare. Den färgebaserade delen av turismnäringen skapar än fler arbetsplatser, såväl för ålänningar som för andra. Dessa sjöarbetsplatser är förhållandevis stabila och vanligen rätt välbetalda åretrunt arbetsplatser, som dessutom ur pendlingssynpunkt likaväl kan besättas av personal som är bosatt i glesbygden och i skärgården som i Mariehamn. Färjesjöfarten har genom sin betydande åretrunt volym även en säsongförlängande verkan och skapar förutsättningar för goda trafikförbindelser också under lågsäsong. Även den sjöfartsbaserade delen av turismnäringen har stor betydelse för såväl ålänningarnas inkomster som för den spridda bosättningen i landskapet. Ur landturismens synvinkel är färjesjöfartens betydelse naturligtvis av allra största vikt genom den omfattande transportkapacitet den bidrar med för resandenäringen. Åland är unikt i den turtäthet vi har i färjeförbindelserna både väster- och österut.

Fördelningen av de övernattande turisterna på högsäsong, dvs under de tre sommarmånaderna, respektive lågsäsong, talar också sitt tydliga språk. Hela 75 procent

¹⁷ 1.834 intervjuer för huvudprojektet och 310 intervjuer för evenemangsundersökningen.

av övernattningarna sker under den förhållandevis korta högsäsongen. Detta - i kombination med det faktum att de flesta kategorier av övernattande turister som kommer under lågsäsongen i genomsnitt spenderar mer per dygn än högsäsongturisten - visar på den potential som finns inom näringen. Turismundersökningar från konkurrerande resmål antyder därtill att det borde finnas förutsättningar för att få dem som besöker Åland att stanna lite längre. Den positiva inställning våra intervjuare mött bland turisterna bekräftar de möjligheter som finns inom den åländska resenäringen.

Undersökningen styrker således det som de flesta inom branschen redan känner till: turismen har stor betydelse för den åländska ekonomin och branschen har goda utvecklingsmöjligheter om möjligheterna bara kan tas tillvara på rätt sätt. I arbetet med undersökningen har likväl även de utmaningar som näringen står inför kommit till ytan. För det första är konkurrensen med andra resmål knivskarp. Även bland de turister som kom till Åland under fjolåret hade en betydande del övervägt andra mål inför resan. För det andra är konkurrensen inom den åländska resebranschen betydande. Varje företag har som mål att maximera sina egna inkomster, varför rederierna gärna ser att en stor del av turisternas konsumtion sker ombord på fartygen, medan de landbaserade företagen helst ser att turisterna stannar så länge som möjligt iland och där erbjuds ett varierat utbud av varor och tjänster. Till och med de turister som kommer till Åland med egen fritidsbåt erbjuds ibland minikryssningar och transport till färjorna så att också de skall få möjlighet till ombordkonsumtion. Kryssningsresenärerna å andra sidan har begränsade möjligheter att konsumera iland genom de turlistor som tillämpas. För det tredje utgör den förhållandevis svaga kronan en utmaning eftersom svenskarna är den största kundgruppen inom vår besöksnäring. Att växelkursen ställvis är extra svag stärker svenskarnas intryck av Åland som ett relativt dyrt resmål. Den fjärde och kanske största utmaningen finns inom själva färjesjöfarten genom de förändrade konkurrensförutsättningar som hela den branschen står inför. Den här fjärde utmaningen behandlas dock inte närmare i den här rapporten.¹⁸

I resultatet från den här undersökningen framträder konsekvenserna av de tre nämnda utmaningarna. Antalet övernattningar på de åländska inkvarteringsanläggningarna minskade ifjol för tredje året i rad. Kryssningsresenärernas antal ökade däremot under fjolåret. Kryssnings- och dagsresenärernas landkonsumtion per person har dock minskat i jämförelse med den turismundersökning som gjordes för fem år sedan. Likaså har de svenska turisternas konsumtion per person och dygn minskat från den förra undersökningsomgången och svenskarnas landkonsumtion är också signifikant lägre än finländarnas. I intervjusituationer i samband med den här undersökningen har det inte varit ovanligt att besökaren beskrivit vad allt de tagit med sig på sin ålandssemester för att "behöva" handla så lite som möjligt här, eftersom de enligt egen utsago upplever

¹⁸ ÅSUB återkommer till utvecklingsförutsättningarna inom färjesjöfarten i rapporter från andra utredningsprojekt inom den närmaste framtiden.

Åland som dyrt. Shoppingen och inköpen av livsmedel har minskat jämfört med 1998 års undersökning, medan utgifterna för login har ökat mest.

Den åländska turistnäringens utmaningar återfinns således både på hemmaplan och inom områden som vi själva har svårt att påverka. Den samlade utmaningen blir kanske därför att finna en balans och en samverkan inom hela den åländska turismbranschen för att gemensamt möta de yttre faktorer som påverkar branschens förutsättningar. ÅSUBs förhoppning är att den här utredningen skall ge ett tillräckligt faktaunderlag för det fortsatta arbetet med att utveckla och förverkliga näringens strategier inför framtiden.

Källförteckning

Center for Regional- og Turismeforskning Working paper nr. 15: Survey of visitors to Bornholm January – December 2002

Gotlands kommun: Gotland I siffror 2003

Holmberg E. (1995): Turismens inkomst- och sysselsättningseffekter på Åland 1994-95. Ålands Turistförbund. Mariehamn.

Laakkonen S. (2001): Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset – Seuraintindikaattorit ja vuoden 2000 tulokset. Handels- och industriministeriet. Helsingfors

Marknadsfakta Åre AB: Rese- och Turistdatabasen (TDB). TDB resor till Åland 1989-2002

Statistikcentralen, Nationalräkenskaperna 2000:19

TOI rapport 636/2003: Utenlandske turisters forbruk i Norge sommeren 2002. Oslo.

Turistdelegationen (2004): Fakta om svensk turism 2004. Stockholm

Turistdelegationen (2003): IBIS 2002 – Resultat från undersökningen om inkommande besökare i Sverige. Stockholm.

ÅSUB Rapport 1998:7: Turismens samhällsekonomiska effekter på Åland. Mariehamn

ÅSUB Statistikmeddelande Inkvartering 2003:10: Statistik över gästhamnarna 2003

ÅSUB Statistikmeddelande Inkvartering 2003:13: Inkvarteringsstatistik för hotellen 2003

ÅSUB Statistikmeddelande Inresande 2003:12: Inresande till Åland 2003

ÅSUB Statistikmeddelande Nationalräkenskaper 2004:1: Nationalräkenskapsdata 1997-2001

Bilaga

Tabell B1: Hotellgästernas utgifter per person och dygn fördelat på de olika utgiftsposterna (procent)

Utgiftspost	2003			1998		1995
	Låg	Hög	Totalt	Låg	Hög	Hög
Logi	51	48	49	45	43	48
Restaurang, kafé	32	32	32	34	34	32
Avkoppling, nöjen, kultur	5	7	6	13	6	6
Livsmedel	3	4	3	4	4	3
Souvenirer	1	2	1	1	3	2
Shopping	3	4	4	2	7	5
Alko	0	0	0	0	0	0
Tjänster	1	0	0	0	0	*
Bensin	1	1	1	0	3	1
Trafikförbindelser på Åland	2	2	2	1	0	1
Övriga utgifter	1	1	1	0	1	1
Total landkonsumtion	100	100	100	100	100	100

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Tabell B2: Gästhemsbesökarnas utgifter per person och dygn fördelat på de olika utgiftsposterna (procent)

Utgiftspost	2003	2003	2003	1998	1995
	Låg	Hög	Totalt	Mars-aug	Juni-juli
Logi	47	43	44	41	43
Restaurang, kafé	20	29	26	30	30
Avkoppling, nöjen, kultur	19	13	15	10	3
Livsmedel	7	7	7	9	10
Souvenirer	0	2	2	2	2
Shopping	2	1	2	4	6
Alko	0	0	0	0	0
Tjänster	0	0	0	0	*
Bensin	1	1	1	3	2
Trafikförbindelser på Åland	3	2	2	1	1
Övriga utgifter	2	0	1	1	1
Total landkonsumtion	100	100	100	100	100

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Tabell B3: Stugturisternas utgifter per person och dygn fördelat på de olika utgiftsposterna (procent)

Utgiftspost	2003			1998		1995
	Låg	Hög	Totalt	Låg	Hög	Hög
Logi	47	51	50	48	47	51
Restaurang, kafé	20	17	18	17	18	14
Avkoppling, nöjen, kultur	13	6	9	15	4	3
Livsmedel	10	15	13	15	19	19
Souvenirer	1	2	2	0	3	2
Shopping	2	4	3	2	4	4
Alko	0	1	1	0	0	1
Tjänster	0	0	0	0	0	*
Bensin	2	3	3	1	3	3
Trafikförbindelser på Åland	4	2	2	2	0	1
Övriga utgifter	0	0	0	0	1	1
Total landkonsumtion	100	100	100	100	100	100

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Tabell B4: Campingturisternas utgifter per person och dygn fördelat på de olika utgiftsposterna (procent)

Utgiftspost	2003	1998	1995
	Hög	Hög	Hög
Logi	28	29	23
Restaurang, kafé	26	22	31
Avkoppling, nöjen, kultur	7	7	6
Livsmedel	22	26	23
Souvenirer	2	2	3
Shopping	4	5	5
Alko	1	0	1
Tjänster	0	0	*
Bensin	5	5	4
Trafikförbindelser på Åland	5	1	1
Övriga utgifter	1	1	2
Total landkonsumtion	100	100	100

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Tabell B5: Båtturisternas utgifter per person och dygn fördelat på de olika utgiftsposterna (procent)

Utgiftspost	2003	1998	1995
	Hög	Hög	Hög
Logi	14	13	12
Restaurang, kafé	30	35	34
Avkoppling, nöjen, kultur	3	4	5
Livsmedel	27	25	23
Souvenirer	1	1	2
Shopping	4	7	9
Alko	5	2	4
Tjänster	0	1	*
Bensin	14	11	8
Trafikförbindelser på Åland	1	0	1
Övriga utgifter	1	1	2
Total landkonsumtion	100	100	100

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Tabell B6: Utgifter per person och dygn hos besökare av släkt och vänner fördelat på de olika utgiftsposterna (procent)

Utgiftspost	2003			1998		1995
	Låg	Hög	Totalt	Låg	Hög	Hög
Logi	6	2	4	0	0	0
Restaurang, kafé	36	34	35	53	27	31
Avkoppling, nöjen, kultur	7	9	8	0	10	6
Livsmedel	26	27	27	37	45	37
Souvenirer	1	3	2	1	2	5
Shopping	8	10	9	2	8	10
Alko	1	1	1	0	0	1
Tjänster	0	4	3	0	1	*
Bensin	6	5	5	4	5	5
Trafikförbindelser på Åland	9	4	6	3	1	2
Övriga utgifter	1	1	1	1	1	2
Total landkonsumtion	100	100	100	100	100	100

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Tabell B7: Fritidshusägarnas utgifter per person och dygn fördelat på de olika utgiftsposterna (procent)

Utgiftspost	2003			1998		1995
	Låg	Hög	Totalt	Låg	Hög	Hög
Logi	0	0	0	0	0	0
Restaurang, kafé	10	11	11	8	10	13
Avkoppling, nöjen, kultur	1	3	2	2	2	3
Livsmedel	48	38	42	26	41	50
Souvenirer	1	0	0	0	1	1
Shopping	19	25	23	54	23	20
Alko	2	1	2	0	0	2
Tjänster	2	11	8	7	15	*
Bensin	6	8	7	1	6	8
Trafikförbindelser på Åland	6	2	4	0	0	2
Övriga utgifter	4	1	2	0	1	2
Total landkonsumtion	100	100	100	100	100	100

*Tjänster ingår i posten Övriga utgifter år 1995

Tabell B8: Kryssningsresenärernas och dagsbesökarnas utgifter per person och dygn fördelat på de olika utgiftsposterna (procent)

Utgiftspost	Kryssningsresenärer	Dagsbesökare		
	Totalt	Låg	Hög	Totalt
Logi	0	0	0	0
Restaurang, kafé	10	31	52	40
Avkoppling, nöjen, kultur	0	1	1	1
Livsmedel	1	17	6	12
Souvenirer	1	0	0	0
Shopping	86	27	0	15
Alko	1	0	0	0
Tjänster	0	0	0	0
Bensin	0	2	15	7
Trafikförbindelser på Åland	1	16	25	20
Övriga utgifter	1	7	0	4
Total landkonsumtion	100	100	100	100

Tabell B9: Turisternas utgifter per person och dygn enligt syftet med resan till Åland fördelat på de olika utgiftsposterna 2003 (procent)

Utgiftspost	Nöje avkoppling	Familje- semester	Besöka släkt/vänner	Tjänste- resa	Evene- mang	Fritids- båt	Golf	Sport- fiske	Cykel- semester	Besöka fritidshus
Inkvartering	39	38	16	50	38	14	35	43	37	11
Restaurang, caféer	30	26	29	31	38	28	27	14	32	9
Avkoppling, nöjen, kultur	4	4	5	2	15	3	31	21	6	2
Livsmedel	12	15	23	3	4	29	3	11	15	29
Souvenirer	2	2	3	2	0	1	0	1	1	0
Shopping	5	6	10	4	0	3	2	2	3	27
Alko	1	1	1	0	0	4	0	0	1	2
Tjänster	1	0	1	0	0	0	1	0	1	9
Bensin	3	3	6	2	0	16	0	4	1	6
Trafikförbindelser på Åland	3	3	5	5	4	2	0	4	2	3
Övriga utgifter	1	1	2	1	0	1	1	0	1	2
Total landkonsumtion	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabell B10: Tillresta Alandia Jazz besökarens genomsnittliga utgifter på Åland samt festivalens ekonomiska tillskott (euro)

	Genomsnittliga utgifter per person och dygn	Per person under Ålandsvistelsen	Alla tillresta besökarens utgifter under vistelsen
Logi	19	62	34.260
Restaurang	20	63	34.390
Nöjen	12	39	21.490
Matinköp	7	23	12.440
Övriga inköp	8	25	13.650
Övrigt	2	7	3.990
Total landkonsumtion	68	219	120.220

Antal tillresande	550
Genomsnittlig dygnskonsumtion på Åland	68
Beräknad genomsnittlig vistelsetid	3,2
Total landkonsumtion	120.220
Konsumtion på ålandsägda färjor	46.380
Uppskattat ekonomiskt tillskott	166.600 ca 165.000 euro

Ålands statistik- och utredningsbyrå

Tabell B11: Tillresta Alandia Cup besökarens genomsnittliga utgifter på Åland samt turneringens turistinkomst (euro)

	Genomsnittliga utgifter per person och dygn	Per person under Ålandsvistelsen	Alla tillresta besökarens utgifter under vistelsen	
Logi	14	78	293.420	
Restaurang	10	55	204.980	
Nöjen	3	16	67.590	*
Matinköp	5	28	103.270	
Övriga inköp	5	25	92.940	
Övrigt	1	4	14.410	
Total landkonsumtion	38	205	776.610	
Antal tillresande			3.750	
Genomsnittlig dygnskonsumtion på Åland			38	
Beräknad genomsnittlig vistelsetid			5,4	
Anmälningsavgift*			9.000	
Turistinkomst på Åland			776.610	
Turistinkomst på ålandsägda färjor			243.540	
Uppskattad total turistinkomst			1.020.150	ca 1.020.000 euro

*Anmälningsavgiften ingår i den totala utgiftsposten för "nöjen"
 Ålands statistik- och utredningsbyrå

Ålands statistik- och utredningsbyrå

UNDERSÖKNING OM TURISMENS EKONOMISKA BETYDELSE FÖR ÅLAND

Intervjuare:

Datum:

Plats:

GRUNDUPPGIFTER

1. Hemland FIN SVE TYSK NOR DAN Annat? _____

Hemort (i Finland, Sverige)

Är Du född eller uppvuxen på Åland ("bortaålämning")? ☐ Ja ☐ Nej

2. Kön? ☐ Kvinna ☐ Man

3. Födelseår? _____

4. Huvudsakligt syfte med resan till Åland
Endast ett kryss!

☐ Familjesemester	☐ Lägerskola/Klassresa
☐ Besöka släkt/vänner	☐ Pensionärsresa
☐ Tjänsteresa/konferens/studier	☐ Fritidsbåt
☐ Båtresan (dans, mat)	☐ Golf
☐ Handla tax-free	☐ Sportfiske
☐ Nöje, avkoppling	☐ Cykelsemester
☐ Evenemang, vilket?	☐ Annan idrottsresa, vilken?

☐ Annan orsak, vilken? _____

ÅLANDSVISTELSENS LÄNGD

5. Hur många dygn har Du varit på Åland? _____

Om Du inte övernattat, är Du:

- ☐ kryssningsresenär
☐ dagsbesökare

6. Hur många nätter har Du övernattat?

Ange namn på övernattningsstället eller kommun

☐ på hotell	_____
☐ på gästhem, pensionat	_____
☐ självhushållningsstuga, bokade Du a) privat b) gm förmedl	_____
☐ i gästhamn	_____
☐ i Bed and breakfast	_____
☐ i tält, husvagn, övernattningsstuga på campingplats	_____
☐ hos släkt och vänner	kommun? _____
☐ i eget fritidshus (Om ja gå till 7 o 8!)	kommun? _____

7. Hur många dygn/år används Din stuga totalt _____ under juni-augusti _____
övriga månader under året _____

8. Hur många personer övernattar i medeltal åt gången under högsäsongen _____
lågsäsongen _____

PAKETRESA

9. Är Din resa en paketresa? ☐ Ja ☐ Nej

10. Vad ingick i paketet?

- ☐ Logi, var någonstans?
- ☐ Rundtur med buss
- ☐ Greenfee, hur många dagar?
- ☐ Fiskekort, hur många dagar?
- ☐ Inträde till evenemanget, hur många dagar/konserter?
- ☐ Resan till Åland med ☐ färja ☐ flyg
- ☐ Bil på färjan
- ☐ Hytt på färjan
- ☐ Måltider under resan
- ☐ Annat, vad?

11. Paketets pris: Euro/SEK (ange valutaslag)

12. Inkluderar hur många personer?

13. Paketets försäljare?

UPPSKATTNING AV UTGIFTERNA

14. Antal personer på resan för vilkas utgifter Du står för (inklusive svarande):

av vilka är under 12 år?

15. Uppskatta Dina utgifter på följande utgiftsposter! Ange valuta! ☐ EURO ☐ SEK

- Inkvartering
- Restauranger, barer, cafeer
- Inträden, biljetter, aktiviteter
- Andra nöjen, annan avkoppling (t.ex golf, tennis, cykeluthyrning)
- Livsmedelsbutiker, (livsmedels)kiosker
- Souvenirer (hantverk, glas, etc)
- Shopping (kläder, skor, fiskeredskap, byggvaror etc.)
- Alko på Strandgatan (motsvarar Systembolaget i Sverige)
- Tjänster (hårfrisör, bygghantverkare etc)
- Bensin och övriga inköp i samband med bil och båt
- Användningen av trafikförbindelser inom Åland (taxi, buss, cykelfärja, skärgårdsfärja)
- Övriga utgifter
- Biljetten till Åland ange bolag från Åland ange bolag
- Spenderat på färjan till Åland uppskatta spenderingen på färjan från Åland
- Uppskatta inköpen på Ålands flygfält före avresan

16. Om Du inte hade rest till Åland, vart hade Du rest (alternativa resmål till Åland)?

17. Hur stor betydelse har möjligheten att handla tax-free haft för Ditt val att resa till Åland?

- 4 (avgörande) ☐ 3 ☐ 2 ☐ 1 ☐ 0 (utan betydelse) ☐

TURISMENS OCH DEN EXTERNA HANDELNS BETYDELSE FÖR DEN ÅLÄNDSKA EKONOMIN

Svaren behöver vi senast den 15 oktober 2003!

1. **Företagets namn:** _____
FO-nummer: _____
Kontaktperson och telefonnummer: _____
2. **Uppge företagets huvudbransch!** _____
3. **Hur stor är företagets totala omsättning?** a) enligt 2002-års bokslut € exkl. moms
b) uppskattning för år 2003 € exkl. moms
4. **Hur fördelar sig företagets totala omsättning (exkl. moms) 2002 på:**
försäljning av varor och tjänster inom Åland:
till kunder fast bosatta på Åland/företag på Åland € eller %
till turister (personer som inte bor eller studerar på Åland, även utflyttade ålänningar räknas som turister) € eller %

övrig försäljning av varor och tjänster utanför Åland:
till Finland € eller %
till Sverige € eller %
till övriga världen, nämn det viktigaste landet nedan € eller %

Totalt **Samma som 3a)** € eller **100** %
5. **Ange det totala värdet av inköpta varor och tjänster som använts i produktionen/försäljningen 2002:**
köpta inom Åland: € exkl. moms
köpta utanför Åland:
från Finland € exkl. moms
från Sverige € exkl. moms
från övriga världen € exkl. moms
Totalt inköpta varor och tjänster € exkl. moms
6. **Antalet heltidsanställda i genomsnitt under 2002?** stycken* *omfattar både familjemedlemmar och anställda
7. **Antalet heltidsanställda i genomsnitt under 2003?** stycken*
8. **Hur stor var företagets totala löneutbetalning (exkl. bikostnader) 2002 (inkl. löner åt familjemedlemmar)**
Den totala löneutbetalningen var €
Hur mycket av denna summa betalades till personer med hemort utanför Åland €
Vänd

TURISMENS EKONOMISKA BETYDELSE

FÖR ÅLAND

Svaren behöver vi senast fredagen den 31 oktober 2003

1. Hur många personer ingår i Ditt hushåll (inklusive Dig själv)?

av vilka är barn under 18 år

GÄSTER I DE ÅLÄNDSKA HUSHÅLLEN

2. Hur många personer, som är permanent bosatta utanför Åland, har övernattat hos Er under perioden första oktober 2002 till sista september 2003? Om en och samma person har besökt Er flera gånger, räkna då denna som en ny person varje gång (se exempel). stycken

3. Hur många besöksnätter har Ni haft totalt under perioden (se exempel)? Om Ni har fler än en fastighet på Åland till exempel en bostad i Mariehamn och ett fritidshus i skärgården, beakta alla övernattnings i dessa. nätter

Exempel: En fyrapersonersfamilj övernattade i Ert fritidshus tre nätter i juni 2003.

Dessutom hade en och samma släkting övernattat hos Er en natt per månad under året.

Sammanlagt har Ni alltså haft 16 personer (4 familjemedlemmar + släktingen 12 gånger) på besök totalt 24 nätter (4 personer * 3 nätter + 12 gånger släktingen * 1 natt)

UTHYRNING AV BOSTAD / FRITIDSHUS

4. Har Ni hyrt ut Er bostad / Ert fritidshus det senaste året (1.10.2002-30.9.2003)? ☐ Ja ☐ Nej

5. Till hur många personer bosatta utanför Åland (se exemplet ovan)?

6. Hur många nätter (se exemplet ovan)?

RESOR UTANFÖR ÅLAND

7. Hur många gånger under perioden (1.10.2002-30.9.2003) har Du rest utanför Åland?

av vilka är resor till / via Sverige

av vilka är resor till / via Finland

8. Hur många gånger under samma period har Du på vägen hem till Åland använt:

flyg från Sverige

gånger

flyg från Finland

gånger

passagerarfärja från Sverige

gånger

passagerarfärja från Finland

gånger

skärgårdsfärja

gånger

egen fritidsbåt

gånger

TACK SÅ MYCKET FÖR DIN TID!